

Hmeljar

GLASILO KMETIJSKEGA KOMBINATA ŽALEC

LETO XX

ŽALEC, JUNIJ 1966

ŠTEVILKA 6

»Hmeljar« izdaja Centralni delavski svet. Ureja uredniški odbor: predsednik: Karel Kač; člani: Plaskan Vlado, Jeriček Zlatko, Janič Vinko in Janše Jože. Urednica strokovne priloge dipl. ing. Kač Miljeva. Glavni in odgovorni urednik ing. Vybihal Vili. — Uredništvo je na upravi KK Žalec. List izhaja mesečno. Letna naročnina 12 N-dinarjev. Rokopisov ne vračamo. — Tisk in klišaji »Celjski tisk« Celje.

SZDL IN KMETIJSKA PROIZVODNJA

OBČINSKI ODBOR SZDL ŽALEC JE SKLICAL 29. APRILA IZREDNO KONFERENCO SZDL.

DIPL. INŽENIR MILOVAN ZIDAR, DIREKTOR NAŠEGA KOMBINATA, JE IMEL UVODNI REFERAT O AKTUALNIH NALOGAH KMETIJSTVA V OBČINI PO III. PLENUMU CK ZKJ IN XI. PLENUMU GLAVNEGA ODBORA SZDL SLOVENIJE TER PO VI. KONGRESU SZDL SLOVENIJE.

REFERAT JE AKTUALEN, ZATO GA OBJAVLJAMO V CELOTI.

V zadnjih mesecih je kmetijstvo zopet v ospredju razprav na vseh najpomembnejših forumih, kot so skupščina SRS, forumi ZK in SZDL. O nalogah nadaljnega razvoja kmetijstva v poreformskih razmerah obstoja vrsta pomembnih dokumentov, kot so sklepi IK CK ZKJ, sklepi plenuma in kongresa SZDL SRS, teze in osnutek resolucije o nadaljnjih nalogah te panoge, o katerih bo razpravljal in sklepal VI. kongres SZDL Jugoslavije.

Nakopičeni problemi, nastali predvsem v obdobju ekstenzivnega razvoja gospodarstva in pa nove razmere, nastale po sprejetju temeljnih ukrepov gospodarske reforme, kakor tudi kolebanja o pravilnosti zastavljene poti pred leti, ki so zajela široko javnost, opravičujejo pozornost, ki jo tej gospodarski panogi v zadnjem času posvečamo.

Naša naloga je, da v okviru splošnih družbeno ekonomskih sprememb, nastalih v okviru reformskih ukrepov, analiziramo stanje kmetijstva naše občine, pretehtamo pozitivne dosežke in ugotovimo napake, ter začrtamo nadaljnje naloge razvoja te pomembne panoge v občini. V teh uvodnih mislih imam namen nakazati le nekatere probleme in naloge.

V preteklem obdobju so bili na področju kmetijstva storjeni pomembni ukrepi.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Hmeljar obdeluje z veseljem in ljubeznijo svoja hmeljišča

OBČINSKA KONFERENCA SZDL ZALEC

(Nadaljevanje s 1. strani)

Predvsem je značilna združitve organizacij iz družbenimi poslasti in predelovalno industrijo v enotno kmetijsko organizacijo občin Zalec in Celje. V okviru te organizacije je bila izvršena osnovna delitev proizvodnje, razčlenjena v odvisnosti od naravnih pogojev.

Močno se je povečala materialna baza kmetijske družbene proizvodnje: povečala so se družbena zemljišča, izvršena je bila arondacija pretežnega dela zemljiškega fonda v velike komplekse, v veliki meri je že izvedena modernizacija družbenih hmeljišč z racionalnim vključevanjem obstoječih objektov kot so sušilnice, obrabni stroji, mehanizacija itd. Predstavljena je osnova za mlečno proizvodnjo iz ureditve ustreznih proizvodnih obratov. Prav tako se družbeni sektor že zadovoljivo vključuje v tržniški s pomembnim prispevkom v oskrbi vrtnin. V izgradnji so tudi večje sadne plantaže.

Velik napredek je storjen iz gradnji ali modernizaciji predelovalnih obratov, kar povezano s povečano lastno in kooperacijsko proizvodnjo omogoča, da kombinat oskrbuje z mlekom potrošniška središča štirih, z mesom petih in delno z vrtninami štirih občin. To pa je pomemben delež v oskrbi prebivalstva tega dela Slovenije.

V tem času je bila v podjetju uvrščena notranja poslovna konsolidacija in organizacija dela. Obstojeca integracija ni odujila kmetijske organizacije od vasi. Številne nove možnosti v proizvodnem sodelovanju, ki jih sodobna kmetijska družbena proizvodnja nudi in terja, so omogočile uvrstitve več novih proizvodov, kjer se je poslovno sodelovanje s kmeti kooperanti docela afirmiralo ob ustreznem uspehu za oba partnerja (živinoreja, piščanci).

Notranja organizacija poslovnih enot za kooperacijsko proizvodnjo je upoštevala teritorialno specifičnost in krajevne prilike ter omogočila ustrezno samostojnost kolektivov, ki v tej proizvodnji delajo.

Kmetje kooperanti so se uspešno vključili v vrsto pomembnih proizvodov in cilju medsebojnega dopolnjevanja z obrati kombinata. Pojačana materialna baza, strokovni kadri in ekonomske prilike na tržišču so v skupnem učinku vplivali na to, da so se metode poslovnega sodelovanja, prej utrjene le v hmeljarstvu, uspešno prenesle še na ostale pomembne proizvode kot so: mleko, pitanje goveje živine, telet in zlasti piščancev za zakol. Skupni dohodek živalske proizvodnje v kooperaciji je v glavnem že enak dohodek iz hmeljarstva.

Z razvojem živinorejske proizvodnje se je močno povečal narodni dohodek predvsem v nekaterih stranskih krajih in občinah v hribovitih predelih.

Nastanek enotne kmetijske organizacije pa ima poleg ostalega tudi za posledico, da so se kmetje kooperanti v okviru svojega obsega poslovanja enakopravno vključili v delavsko samoupravljanje te organizacije. Prva mandatna doba mešanih delavskih svetov je za nami. Z veseljem lahko ugotovimo, da so se kmetje kooperanti v organih upravljanja izkazali kot dobri upravitelji in skrbni gospodarji.

Nov statut samoupravne pravice kmetov kooperantov se povečuje s tem, da je zastopstvo kmetov dosledno upoštevano, sorazmerno njihovi blagovni proizvodnji v okviru delovne enote in podjetja kot celote. Poleg tega nov statut uvršča vlogo svetov kooperantov v delovnih enotah in v podjetju, kot specifične kooperantske organe upravljanja. V okviru svetov kooperantov je pa po potrebi mogoče ustanavljati odbore za posamezna strokovna področja ali za specifične teritorialne naloge. Skratka z dopolnjenim statutom, ki pomeni nadaljnji korak v smeri črstitve samoupravnih pravic delovnega človeka, obenem močno utrjuje samoupravne pravice kmetov kooperantov.

Razvijanje intenzivnega kmetijstva je naša osnovna naloga v prihodnje. Ni pretirana zahteva, da v veliki meri v okviru srednjeročnega programa razvoja kmetijstva za prihodnje postavimo kot osrednjo nalogo kmetijstva v občini nadaljnje razvijanje visoko intenzivne proizvodnje tako na družbenih obratih neposredno kot preko poslovnega sodelovanja s kmeti kooperanti. V to nas vodijo zlasti dosežene dosežene stopnje proizvodnje, možnosti na tržišču, kakor tudi naloga povečanja produktivnosti dela občanov, ki od te gospodarske panoge žive.

V ta namen bo potrebno nadaljevati z naporji, da se končajo delno dokončana dela na melioracijah zemlje ob reguliranju strugah. Ta zemljišča moramo usposabljati s kontinuirano skrbjo za melioracijo rodovitnosti tal. Če je prva povojna generacija dvajset let izgrajevala regulacije na Ložnici, Boljski in drugod, če je kapitalna izgradnja na teh delih končana, potem je prihodnja naloga v tem, da se velika središča, ki so bila v ta dela vložena, efektivirajo z agromelioracijami, ki pomenijo finalizacijo teh del.

Orientacija v postopno izgrajevanje namakalnega sistema bo omogočila zmanjševanje rizika proizvodnje in povečanje rodovitnosti na prodnatih tleh.

Grupiranje zemlje v komplekse, ki omogočajo veliko plodovitost s pomočjo sodobnih delovnih sredstev, odpira v pogojih pomanjkanja delovne sile na vasi ugodno perspektivo, da skladno s tem lahko pričakujemo večanje dohodka in življenjskega standarda zaposlenih v kmetijstvu. Zato je naša čvrsta orientacija v rekonstrukcijo hmeljarstva po principih, ki jih uveljavljamo z novo tehnologijo v hmeljarstvu, nujnost, ne le za družbeni sektor, pač pa tudi za kmete kooperante. Prvi uspehi in izkušnje so že tu v tem letu. Pri tem prihaja tudi kmet kooperant do spoznanja, da je s prostovoljno komasacijo v okviru enotnega kompleksa lahko enako deležen produktivnejšega dela. Menim, da se bodo ta spoznanja postopoma prenašala tudi na ostala kmetova zemljišča, saj je združevanje parcel v enotne obdelovalne komplekse ob istočasni komasaciji pri današnjih cenah dela in pomanjkanju delovne sile tudi za individualnega kmeta življenjska nujnost. Na ta način bo omogočena uporaba sodobne mehanizacije na cenen način tudi za zasebnega kmeta.

Mislim, da ni preuranjeno sprožiti tudi pri nas tovrstne razprave, čeprav so problemi šele pred nami. Saj so sodobna tehnološka revolucija v kmetijstvu tako na zapadu, kot na vzhodu, prodra naglo s svojimi zahtevami tudi k nam.

V sklop teh nalog, to je intenzifikacija kmetijske proizvodnje sodi tudi borba za doseganje visokih pridelkov. Velike dajatve, ki jih imajo tako kmetovalci kot delavci na družbenih obratih, zahteva po primernih individualnih kot skupnih potrebah nas več ne zadovoljujejo z nizkimi pridelki. Naši napori v proizvodnji morajo z vso odločnostjo zasledovati v vseh proizvodnih panogah, za katere imamo pogoje, doseganje najvišjih možnih pridelkov. To pa poleg materialnih vlaganj zahteva razvijanje kmetijskega strokovnega znanja in optimalno izkoriščanje obstoječih sredstev.

S stanjem fonda goveje živine ne moremo biti zadovoljni. Čeprav vsako leto dokupujemo pasemsko čiste živali, je odstotek le teh še izpod trideset odstotkov. Zavedati se moramo, da je živalski fond sestavni del narodnega bogastva. Le kvalitetne živali lahko dajejo tako proizvodnjo, ki zagotavlja ustrezen dohodek. Selekcijaska služba je bila sicer obnovljena, potrebno pa je okrepiti za vzrejanje večjega števila plemenitih živine letno.

V občini Zalec je 14.200 ha kmetijskih površin, od tega v družbenem upravljanju 2.926 ha ali 20 % in v zasebni lasti 11.274 ha. Polkmetje posedujejo 4.192 ha kmetijske zemlje, torej imajo dobro tretjino zemlje v zasebni lasti in dobro četrtino zemlje več, kot je upravlja družbeni sektor.

Koncem leta 1965 je bilo v občini 8.943 kmečkih prebivalcev oziroma 27,8 % skupnega števila prebivalstva občine. Značilna je ugotovitev, da je v tej kategoriji prebivalstva veliko število vzdrževanih oseb. Saj je aktivnih le 5.949 oseb, veliko število kmetij pa nima naslednikov.

Interesantna je ugotovitev, da so obsežnim demografskim spremembam na področju občine sledile enako dinamične spremembe v agrarno posestniški strukturi. Upadanje kmečkega prebivalstva od nekaj nad 50 % takoj po vojni na 27,8 % v letu 1958 je omogočilo na eni strani povečanje družbenega fonda zemljišč za 2.000 ha ali 14 % skupnih kmetijskih površin v občini in nastanek močne kategorije drobnih lastnikov — polkmetov. Zaradi tega je razumljivo, da so močni zemljiški premiki zadnjih let bili nujni, kot logična posledica opisanih demografskih sprememb. Ureditev velikih zemljiških kompleksov družbenega sektorja, kot pogoj za večjo produktivnost dela v kmetijstvu, je bila življenjska nujnost. Razumljivo je, da se to ni dalo v vsaki vasi dosledno vskladiti z nastalimi spremembami.

Razvijajoče se gospodarstvo bo tudi v prihodnje vplivalo na nadaljnje spremembe strukture prebivalstva. Razumljivo je, da bodo družbeni obrati iz lastnega ekonomskega interesa še nadalje širili zemljiške površine povsod tam, kjer so za intenzivno veliko proizvodnjo dani pogoji. Družbeno utemeljeno je, da se zemlja na tem področju, in to tista, ki se skladno z demografskimi premiki sprošča, preliva v velike komplekse. Na tem področju je zato nujno in ekonomsko utemeljeno dosledno uporabljati določila zakona o izkoriščanju kmetijskih zemljišč.

Z uresničevanjem naših osnovnih principov reforme se bo dvigal življenjski standard zaposlenih, kar bo imelo za posledico sproščanje zemlje, ki je v lasti polkmetov. Problem ostarelih kmetov je v bodoče reševati z jačanjem in izpolnjevanjem funkcije občinskega sklada za preživitveno varstvo osarelih kmetov. Preliv zemlje iz teh dveh lastniških kategorij bo omogočal na-

daljnje širjenje družbenih zemljišč. Ekonomičnost proizvodnje in večja produktivnost dela, ki jo omogoča sodobna kmetijska mehanizacija, terja združevanje razdrobljenih kmečkih parcel v velike komplekse. Nadaljnja specializacija kmetov proizvodnje, katero nujno zahteva donosnejše sodobno gospodarjenje, zahteva tudi racionalnejšo ureditev kmetijskega prostora na področju vasi. Komasacija kmetovih zemljišč in enoten kolobar proizvodnje materialno omogoča kmetu kooperantu slično perspektivo kot je nakazana za veliko družbeno proizvodnjo v dolini. To je večjo produktivnost, smotrnejše koriščenje njegovega delovnega časa, večanje dohodka in porast življenjskega standarda. Prvi razgovori o tem so ohrabrujoči in kažejo, da naš dolinski kmet, kot močan biagovni proizvajalec razmišlja o tem in tudi sam išče rešitve za svoj bodoči obstoj. Rešitev pa je edino le v cenejši in večji blagovni proizvodnji. Predlagan način kmečke proizvodnje bo prinesel več perspektivnosti kmetu kooperantu, ker ureja dolgoročno ekonomsko osnovo njegovega nadaljnjega gospodarjenja. S tem bo šele enakopravno vključen v napore za tehnično rekonstrukcijo našega kmetijstva. Tudi njegov bodoči položaj v družbi bo s tem jasneje opredeljen.

V predelih, zlasti hribovitih, ki za družbeno proizvodnjo niso zanimivi, že vrsto let ugotavljamo, razen izjemnih zaspekov, močno zmanjševanje proizvodnje. Migracijski procesi, so tu izrazitejši, tehnična opremljenost kmetij je zelo slaba, slabe so pa tudi finančne sposobnosti kmetij za investiranje. Vendar pa tudi na tem področju obstajajo možnosti boljše in večje proizvodnje, zlasti s specializacijo predvsem dovoznih poti in seveda z najnujnejšimi investicijami za živino, opremo in stavbe. Podatki kažejo, da so kmetije po površinah večinoma premajhne za izrazito živinorejsko gospodarstvo. Istočasno pa se ubadamo s problemom neobdelanih zemljišč v teh predelih. Tu se tudi družbeni sektor ne more vključiti v promet z zemljo. Iz vseh teh naštetih dejstev izhaja zaključek, da bo

PRVA SEJA

Uvodoma naj povem, da so bili izvoljeni v svet kooperantov še Jančič Vinko, upravnik obrata Petrovč, Zibret Karel, vodja kooperacijske proizvodnje pri obratu Celje in Vedenik Franc, kooperant iz Dobrteše vasi pri Sempetru. Leti so v prejšnji številki »Hmeljarja« pomotoma izostali.

Za predsednika sveta je bil 11. 5. 1966 soglasno izvoljen tov. Jelovšek Marjan, kooperant iz Petrovč, za njegovega namestnika pa tov. Marinc Karel, kooperant iz Prebolda.

Na seji so izvolili tri odbore:

1. V odbor za hribovite predele so bili izvoljeni: Vodovnik Alojz — kooperant obrata Braslovč, Kralj Vlado — vodja kooperacije na obratu Vrbje — Gotovlje, Toman Konrad — kmetijski tehnik na obratu Tabor, Toman Anton — kmetijski tehnik na obratu Petrovč, Ograjenšek Branko — kooperant obrata Vrbje, Dimec Jože — kooperant obrata Celje, Voda-

lan Pavel — kooperant obrata Vransko, ing. Glinšek Slayko — vodja kooperacije na obratu Polzela, Košan Franc — kooperant obrata Petrovč — Vinska gora.

2. V odbor za perutninarstvo so bili izvoljeni: Vedenik Franc — kooperant obrata Sempeter, Kučer Alojz — vodja kooperacije na obratu Petrovč, Košenina Stanka — kooperant obrata Vransko, Jelen Zofka — tehnik obrata Sempeter, Šporn Ivan — kooperant obrata Braslovč, Stanko Marjana — tehnik na obratu Tabor, Ocvirk Franc — kooperant obrata Celje.

V odbor za živinorejo so bili izvoljeni naslednji: Brišnik Franc — kooperant obrata Vransko, Krajnc Martin — kooperant obrata Tabor, Uršič Anton — kooperant obrata Preboda, Kramar Jože — kooperant obrata Petrovč, Tavčar Franc — kooperant obrata Polzela, Zagar Stanko — vodja kooperacije obrata Sempeter, Tanc-

IN KMETIJSKA PROIZVODNJA

v tem rajonu nujno pospeševati zasebni zemljiški promet. Z vsemi našimi ukrepi kaže vzpodbujati formiranje blagovno sposobnih kmetij, tako z večjo angažiranostjo strokovnih kadrov kombinata kot dajanjem ugodnih pogojev in proizvodne namene, pa tudi za nakup zemlje. Veliko lahko pomeni za razvoj kmetij na tem področju dobro sodelovanje kmetov, kmetijskih in gozdarske gospodarske organizacije. Tako pri urejanju cest kakor izdajanju sečnih dovoljenj za večletni etat za kmetije, ki investirajo v proizvodne namene. Nekaj primerov takega sodelovanja že imamo.

Na področju kombinata pridelujemo hmelj na 1.600 ha hmeljišč, in sicer v družbeni proizvodnji na 700 ha in pri kmetih kooperantih na 900 ha. V kooperacijsko proizvodnjo ni vključenih 17 hmeljarjev s 13 ha hmeljišč. Predvidevamo, da bi hmelj vsklajeno z republiškim srednjeročnim programom, v letu 1970 pridelovali na cca 1.800 ha, in sicer v družbenem sektorju na 900 ha in v kooperacijski proizvodnji na 900 ha. V preteklih letih so površine hmeljišč kmetov kooperantov padale ob sorazmernem večanju hmeljskih površin v družbenem sektorju. Poleg obnove 200 ha zemljišč v družbenem sektorju je osnovna naloga v tej naši najvažnejši proizvodni panogi obnova hmeljišč kmetov kooperantov. Ta tako po starosti kot strukturi niso zadovoljiva. Povprečna starost hmeljišč je 9 let, s hmeljkami je opremljenih 635 ha hmeljišč, z žičnicami pa samo 255 ha. Predvidevamo, da bo kombinat do leta 1970 zgradil za kooperacijsko proizvodnjo 255 ha žičnic na obnovljenih, strnjjenih hmeljiščih. Vsa obnova hmeljišč v kooperacijski proizvodnji v navedenem obdobju naj bi zajela 350 ha. Poudarek daje mo obnovi hmeljišč z žičnicami v združenih, večjih kompleksih, ker le ti pogosto sodobnejšo proizvodno tehnologijo in večjo produktivnost. Tudi v bodoče bomo utrjevali in izpopolnjevali zastavljene principe proizvodnega sodelovanja v tej panogi proizvodnje, izhajajoč iz načela, da naj bo proizvodna kalkulacija obema partnerjema jasna, naj izhaja iz objektivnega priznavanja stroškov, družbenega vrednotenja

dela, kakor tudi investicijskih potreb v prihodnjem obdobju. Reforma je prinesla vso težo investicijske izgradnje in rizika, tako v proizvodnji kakor pri prodaji na zunanjih tržiščih, na gospodarsko organizacijo. To kmetijskemu kombinatu nujno narekuje formiranje močnega poslovnega sklada in sklada rizika.

V preteklem obdobju je bilo storjenega precej za opremljanje kmetov kooperantov in skupin kooperantov z za njihovo proizvodnjo primerno mehanizacijo. Kmetje kooperanti imajo 130 motornih kosilnic, 11 molznih naprav in 62 traktorjev, od tega 45 last kombinata. Za stroje in orodja, primernih za kmečko uporabo, na našem trgu se ni dovolj, ker se naša industrija zelo počasi preusmerja. Kmeti kooperanti morajo tudi v bodoče opremljati z mehanizacijo, ki je njegovemu posestvu primerna in mu olajšuje osebno delo. Jačati je skupine kooperantov; opremljene s traktorji, ker edino ta način pri razdrobljeni kmečki posesti, povprečna kmetija ima 4 ha kmetijskih površin, omogoča polno in optimalno izkoriščenost stroja. Družbeno nedopustno je, da da bi posamezni lastniki traktorjev s storitvami tretjim osebam povzročali socialističnim družbi tuje deformacije na naši vasi. V takih primerih je nujno, da obratni organi dosledno uveljavljajo obstoječa zakonska določila in tako dejavnost primerno obdavi.

Sodobna proizvodnja zahteva večjo strokovnost kmetijskega proizvajalca, tako delavca v družbeni proizvodnji kakor kmeta. Vzporedno s stipendiranjem rednih in izrednih študentov moramo izpopolnjevati izobraževanje delavcev na delovnem mestu in kmetov kooperantov. Organi kombinata so že sprejeli sklep, ki omogoča stipendiranje tistih kmečkih mladincev, bodočih kooperantov, ki bodo ostali na kmetijah v nižjih, srednjih in visokih strokovnih šolah. Preveč je zanemarjeno vprašanje strokovne izobrazbe tistih osnovnošolskih kmečkih otrok, ki bodo ostali na kmetijah, ker primernega nadomestila za bivanje šolske zadruge nismo našli. Mislim, da bi aktivni mladi kmečkih proizvajalcev na osnovnih šo-

lah, katere bi strokovno in materialno podpirala kmetijska organizacija, veliko doprinesli k formiranju strokovno razgledanega bodočega kmetijskega proizvajalca in upravitelja. Dolžni smo storiti vse, da bo naš bodoči kmetijski proizvajalec kos predenji postaljenim nalogam.

Bivši predsednik upravnega odbora podjetja tovaris Janič Vinco, čita svoj zaključni referat na prvi seji novega delavskega sveta.

Ko obravnavamo našo kmetijsko politiko, se naj dotaknem po mojem mnenju dveh aktualnih vprašanj: starostnega zavarovanja kmečkih prebivalcev in davčne politike.

Po vprašanju starostnega zavarovanja kmetov se veliko piše in razpravlja,

konkretnih zaključkov, prav gotovo tudi iz objektivnih razlogov, pa ni. Mislim, da bi se to dalo urediti na podlagi samofinanciranja kot je urejeno zdravstveno zavarovanje kmetov, morebiti s to razliko, da bi se upošteval princip prostovoljnosti.

Naša davčna politika, zgrajena na osnovi predvidenega katastrskega dohodka, ni dovolj dinamična do tistih kmečkih proizvajalcev, ki investirajo in želijo v čim krajšem času povečati proizvodnjo. Nekatere občine v Sloveniji to že delajo. Prav je, da bi tudi v naši občini večjo blagovno proizvodnjo in investicije za večjo organizirano blagovno proizvodnjo stimulirali s primernimi davčnimi olajšavami.

Po reformi nakazana kreditna politika je postavila kmetijstvo v težak položaj, ker naj bodo kreditni pogoji za to panogo enaki ostalim. Vemo pa, da je obračanje kapitala tu počasnejše, saj imamo samo eno letno letno in neugodni kreditni pogoji samo podražujejo proizvodnjo. Druge po svetu ima kmetijstvo v tem pogledu izjemen položaj. Investicijski dinar je tako za družbeno kot kmetovo proizvodnjo drag in zaradi tega vpliva na ožjenje tako potrebnih investicij v razširjeno reprodukcijo in modernizacijo proizvodnje. Družbeno se ni urejeno kreditiranje investicij kmetov kooperantov. Na našem področju to vprašanje rešujemo s kreditiranjem iz zbranih hranilnih vlog — vendar samo srednjeročno in na osnovi 7 % obrestne mere. Tam, kjer pa hranilno kreditna služba ni tako močno razvita kot pri nas, pa niti te možnosti nimajo.

Strokovne službe bodo morale v bodoče veliko več doprinesati za boljšo proizvodnjo. Tudi strokovnjaki, ki delajo s kmetom kooperantom, se morajo primarno afirmirati s svojo strokovnostjo. Veliko preveč je še splošno strokovnega načina dela, pomešanega z različni komercialnimi prijemi premalo pa konkretne strokovne pomoči. Tak način dela zahteva nenehno strokovno izpopolnjevanje zaposlenih strokovnih kadrov in višjo strokovno ravnen teh kadrov. Če bo rezultat dela strokovnih služb vidnejši, tudi njihovo nagajevanje po doseženih proizvodnih uspehih ne bo problematično.

Statut, ki ga je kmetijski kombinat v začetku letošnjega leta sprejel, omogoča nadaljnje utrjevanje samoupravnih pravic delovnih ljudi in kmetov kooperantov v podjetju. Pravica delitve dohodka tam, kjer se ustvarja, to je v delovni enoti, omogoča nadaljnjo afirmacijo proizvajalca kot upravitelja, sprošča njegovo pobudo in utrjuje njegovo osrednjo družbeno pozicijo. Proizvajalcu nalaga večjo odgovornost za uspeh gospodarjenja, smotrno nalaganje utvarjenih sredstev v investicije in omogoča doslednejše nagajevanje po delu. Mesto kmeta kooperanta kot poslovnega partnerja je z določilom, da sodeluje v upravljanju podjetja v sozamerju z deležem njegove blagovne proizvodnje napram blagovni proizvodnji podjetja, zelo jasno določeno. Kmet kooperant je enakopraven proizvodni partner, ki ima pri upravljanju podjetja enakopravne pravice. V delavskih svetih in svetih kooperantov delovnih enot, ki vključujejo kooperacijsko proizvodnjo, sodeluje 170 delavcev podjetja in 146 kooperantov. V centralnem delavskem svetu kooperantov sodeluje 12 kmetov kooperantov in 3 delavci podjetja, dočim je razmerje v centralnem delavskem svetu in upravnem odboru 80 : 20 v korist delavcev podjetja. Razmerja so tako v delovnih enotah kakor centralnih organih vsklajena z obsegom družbene in kooperacijske blagovne proizvodnje.

Kljub decentralizaciji upravljanja je tudi v bodoče voditi enotno, smotrno razvojno politiko podjetja na vsem njegovem področju, seveda dobro pretehtano in za razvoj celotnega področja ekonomsko utemeljeno. Delovnim enotam in družbenim faktorjem v krajevnih skupnostih pa odpira decentralizacija možnosti boljšega in tesnejšega sodelovanja pri reševanju raznih krajevnih in vaskih problemov.

SVETA KOOPERANTOV

Zvonko — tehnik na obratu Vojnik, Goštin Zvonko — tehnik obrata Celje, Novak Franc — molzni kontrolor pri upravi KK, ing. Pugelj Anton — upravnik obrata Trnava, ing. Petkovski Pero — vodja mešalnice močnih krmil in Grabnar Ludvik — referent za kooperacijo na upravi.

Tov. Jeriček razloži organizacijo obračunskih enot in plan kooperacijske proizvodnje za leto 1966.

V razgovoru pojasni tov. Plaskan, da je bil ugotovljen pri popisu živine porast stalezja črede v letu 1965 za 8 %, stalezj krav pa za 4 %.

Zadnja konferenca SZDL v Žalcu je priporočila, da naj podružbljanje zemljišč vrše skladno z demografskimi (gibanjem prebivalstva) spremembami na vasi. Bolj odločno bo treba združevati kmečko zemljo, da bodo kmetje sposobnejši za blagovno proizvodnjo (združevanje hmeljišč in drugo). Podružbljanje bo v prihodnje te-

žilo le za tem, da dopolni obstoječe komplekse, za kar bo potrebno še 107 ha zemlje. Zamenjava teče počasi. V prvih treh mesecih letošnjega leta smo uspeli pridobiti le 12 ha zemljišč.

V kooperaciji je letos 890 ha hmeljišč, lani jih je bilo 908. Stevilo hmeljarjev — kooperantov je padlo od 1770 na 1602. Obnovljenih hmeljišč je bilo spomladi 51 ha, od tega 22 ha na žičnicah. V letu 1970 predvidevamo, da bo 1800 ha hmeljišč, od tega 900 ha v lastni proizvodnji in 900 ha v kooperacijski proizvodnji. V jeseni 1966 in spomladi 1967 bo predvidoma obnovljenih v kooperaciji 80 ha hmeljišč, za kar so zagotovljena sredstva.

V program kooperacije spada tudi izobraževanje kooperantov in kmečke mladine. Svet je mnenja, da bi bilo treba v osnovnih šolah najti način, kako nuditi kmečkim otrokom osnovno znanje iz kmetijstva. Načinov je

več. Treba bo najti v soglasju s prosvetnimi delavci najprimernejšega. Po daljši razpravi sprejme svet sklep, da bodo predlagali občinski skupščini ustanovitev komisije, ki se bo s temi vprašanji ukvarjala in jih pročila. Ker občina ne more veliko narediti, bo omenjena problematika predana v razpravo republiškim organom.

V razpravi o hribovitih kmetijah prevladala mnenje, da tam mehanizacije ni mogoče vpeljati v tako velikem obsegu kot v dolini, kmetijska organizacija pa bo morala skupno z gozdnim gospodarstvom najti način, da bodo kmetje tam tudi ostali. Dati jim moramo možnost nakupa zemlje, saj so te kmetije v večini primerov premajhne. Do njih je neelastična tudi davčna politika (kmet, ki veliko investira, bi naj imel v času investiranja manjše davčne obveznosti). Zanemarjamo nabavo lahke kmetijske mehanizacije.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Prva seja sveta kooperantov

(Nadaljevanje s 3. strani)

Več bo strojev, večja bo proizvodnja in vedno manj kmetijskih pridelkov bo treba uvažati. Nelogično je, da ne sme kmet s traktorjem na cesti, pri nakupu goriva pa mora plačati cestno takso.

Daljša razprava se razvija o plačilu prometnega davka za nakup rezervnih delov in ostalega repara materiala. Svet sprejme sklep, da naj bo omenjena problematika predložena v reševanje na prvo sejo občinske skupščine.

Svet razpravlja o cenah živine. Meni, da bo treba posvetiti več skrbi kakovosti živine in pasemski čistosti. Obrat Mesnine bi moral odkupiti vso dopitano živino, saj večini kmetov primanjkuje krme. Prav zaradi nerednih odkupov prodajajo kmetje veliko živine drugam.

Tov. Lesjak načne vprašanje skočnine in pripuščanja zakotnih bikov. Plačevanje stroškov osemenitve ima v žalski občini določene prednosti. Vse zakotne bike bi bilo nujno prijavljati občinski inšpekcijski službi.

Predlog sprememb pravilnika o hranilno kreditnem poslovanju tolnači tov. Brišnik Ivan. Poudari, da so omenjene spremembe le začasne, saj čakamo na izid novega zveznega zakona

o hranilno kreditnem poslovanju. Svet predlaga sledeče dopolnitve in popravke k predlaganim:

čl. 9: kreditira se lahko 70 % vloženih sredstev;

čl. 13 se dopolni s tem, da nastopa materialna odgovornost sveta kooperantov obrata tedaj, če drugo jamstvo ni zagotovljeno;

čl. 14 se naj glasi: »Posojilo se lahko praviloma določi do višine 20.000 N-din.«

čl. 17: za vezane vloge veljajo naslednje obrestne mere:

6—12 mesecev	5,5 %
12—18 mesecev	6 %
18—24 mesecev	6,5 %
nad 24 mesecev	7 %

(24. 5. je DS sprejel predloge in popravke, ki jih je predlagal svet o hranilno kreditnem poslovanju. Op. urednika.)

Na vprašanje tovariša Kronovška, zakaj ne morejo dobiti posojila tudi drugi, ki niso kooperanti, je pojasnjeno, da nam zakonska določila tega ne dopuščajo, razen tega je pa to edini denar, ki ga lahko kreditiramo v privatno kmetijsko proizvodnjo.

Upravnik obrata Mleko tov. Hrušovar Alojz pojasnjuje, da znaša po zakonu odkupna cena mleka za zasebne proizvajalce

28 S-din za tolščobno stopnjo, zmanjšana za stroške prevoza. Obrat Mleko je stroške prevoza doslej kril sam, odslej pa to ni več mogoče, saj so stroški tako narasli, prodajna cena mleka pa je v Mariboru in Celju najnižja v Sloveniji. Obrat vseh stroškov ne more več kriti in izkazuje izgubo. Zaradi tega predlaga, da bi za stroške prevoza bremenili proizvajalce, kar znaša po izračunih 5 din za liter oddanega mleka. Pripomni še, da že vse mlekarne v Sloveniji odbijajo prevozne stroške proizvajalcem. Ker po daljši razpravi svet ne doseže soglasja, sklene, da bo omenjena problematika predložena v reševanje UO podjetja. (UO je na seji 20. 5. 1966 sklenil, da se zmanjša odkupna cena mleka za prevozne stroške v mlekarno za 5 din po litru. — Op. urednika.)

Ker obrat Mleko prevzema tudi mleko, ki ima manj kot 3,2 % tolšče, za katerega ni mogoče uveljavljati premije, svet predloži UO, da odkupno ceno takega mleka zniža za 20 din po litru, oz. da sorazmerno temu zniža vrednost tolščobne stopnje. (UO je sklenil, da mleko z manj kot 3,2 % mlečne masti mlekarne odkupuje, vendar odkupno ceno za tako mleko zmanjša za 20 din pri litru. — Op. urednika.)

Tov. Lesjak se zavzema, da bi specializiranim proizvajalcem

mleka prevoznih stroškov ne odbijali. To pa za sedaj še ni mogoče, saj je specializiranih rejcev zelo malo.

Nekateri imajo pripombe na določanje tolšče, saj se odstotek le-te, določene pri kontroli, često bistveno loči od tistega, ki ga obračuna mlekarne. Tov. Hrušovar zagotavlja, da so analize v laboratoriju opravljene pošteno. Prisotne seznanjeni tudi z nalogom, ki ga imajo prevzemalci mleka, da pri prevzemu mleka po pol deseti uri ne ugotavljajo več kislosti. (UO je sprejel sklep, da nima mlekarne pravice zavračati mleka zaradi kislosti po pol deseti uri. — Op. urednika.)

Svet osvoji predlog tov. Plaskana, da izplačajo obrati kooperantom — hmeljarjem akontacije v višini 80 S-din na kg predvidenega pridelka hmelja, kar je 21 % vrednosti vloženega dela.

Sklep: Akontacije bodo pričeli izplačevati po 15. 5. 1966. Posebne primere obravnava in rešuje svet kooperantov obrata.

Svet obravnava tudi ceno obiranja hmelja in predlaga, da plačamo obiralcem 1,50 N-din na škarf nabranega hmelja, odbijemo pa stroške prehrane v višini 5,00 N-din na dan. Predlog za povečanje zakupnin zemljišč poda tov. Podbregar zato, ker je vrednost zemljišč višja od 50—100 odstotkov, in sicer:

	Stara vrednost	Sedanja vrednost
njive — za m ²	25—33 S-din	50—77 S-din
travniki — za m ²	15—20 S-din	17—28 S-din
pašniki — za m ²	10—16 S-din	3—9 S-din
	Dosedanja zakupnina	Predlagana zakupnina
njive — za 1 ha letno	10.000—14.000 S-din	20.000—28.000 S-din
travniki — za 1 ha letno	7.000—10.000 S-din	10.500—15.000 S-din
pašniki — za 1 ha letno	4.000—7.000 S-din	6.000—10.000 S-din

Svet navedeni predlog potrди in predlaga, da ga DS sprejme kot sklep.

Predlaga tudi, da zvišajo kupnino lesenih hmeljskih žičnic na 1.300.000 S-din na ha in ceno za 1 komad hmeljske sadike na 20 S-din. Omenjene zakupnine in cene naj veljajo od 1. 1. 1966.

Ker je cena 1.240 S-din za traktorsko uro, katero prizna KK kooperantu za opravljene usluge tretjim osebam, prenizka, predlaga svet UO v potrditev ceno 1.600 S-din na uro. (Upravni odbor je sprejel predlog sveta. Opomba urednika.)

Tov. Janič predlaga svetu, da je treba vlagati tudi v prihodnjem letu 450 novih hmeljev na ha hmeljišč in da je s sklepanjem pogodb za dobavo hmeljev pričeti takoj.

Ing. Pugelj navaja, da ima dobavljene hmeljeve, kooperanti jih pa nočejo. Svet sklene, da takim kooperantom ne pripada denarno nadomestilo za nje, morajo pa podpisati izjavo, da se hmeljevkam odreka.

Tov. Zvar še poroča, da je prejel ponudbo za večjo količino akacijevih drogov. Sprejet je sklep, naj komercialna služba te droge naroči, naroči pa naj tudi hmeljeve iz letne sečnje zaradi položaja, v katerem smo.

VyR

KMETIJSKI KOMBINAT ŽALEC

razpisuje

v šolskem letu 1966/67 za otroke kooperantov kmetijskega kombinata Žalec naslednje štipendije:

a) 10 štipendij v kmetijski srednji šoli v Mariboru (poljedelski oddelek)

b) 15 štipendij za šolanje v I. letniku v šoli za kmetijske proizvajalce v Šentjurju v zimskih mesecih.

Prosilci štipendije morajo imeti naslednje pogoje:

1. uspešno končano osemletko;
2. da imajo starši sklenjeno dolgoročno pogodbo o kooperacijskem sodelovanju s podjetjem;
3. da je kandidat doma na področju, ki ga zajema podjetje;
4. da se kandidat po končani šoli vključi v kooperacijsko proizvodnjo s podjetjem na svoji kmetiji oziroma kmetiji svojih staršev in, da ostane tam najmanj 4 leta po končanju srednje kmetijske šole in najmanj 2 leti po končanju šole za kmetijske proizvajalce.

Višina štipendije na srednji šoli bo največ do 200 N-din mesečno, na šoli za kmetijske proizvajalce pa 800 N-din za letnik. Višino štipendije za posamezne štipendiste na kmetijski srednji šoli določi komisija za izobraževanje delavcev in štipendiranje podjetja.

Po odobritvi štipendije sklene vsak štipendist pogodbo o štipendiji, ki jo sopolpišejo starši — kooperanti podjetja.

K pismeni prošnji je potrebno priložiti potrjen prepis zadnjega šolskega spričevala, potrdilo o premoženjskem stanju staršev in izjavo, da prosilec še nikjer ne prejema štipendije.

Prošnje in potrebne dokumente je treba poslati najkasneje do 30. junija 1966, na kadrovski oddelek kmetijskega kombinata v Žalcu.

Obrat Prebold se bavi z lastno in kooperacijsko kmetijsko proizvodnjo. Pred združitvijo kmetijskih organizacij v letu 1964 sta na področju Prebolda obstojala dva ločena obrata, in sicer: obrat Kmetijskega kom-

NAŠI OBRATI

OBRAT PREBOLD

Skorjanc Edi kultivira hmelj

obrata. K temu posestvu so pripadala tudi vsa zemljišča SLP na področju sedanjih obratov Tabor in Vransko. Po formiranju posestva v Preboldu je tu obstojala najprej ekonomija rudnika Trbovlje, pozneje pa je ta zemljišča upravljalo posestvo Zovnek.

Od ustanovitve leta 1954 do ustanovitve kombinata je to posestvo obstojalo kot samostojno podjetje. Z ustanovitvijo kombinata leta 1962 pa se je priključilo h kombinatu.

Z obstojem dveh kmetijskih organizacij na istem področju so se pojavile razne nejasnosti, kar je vplivalo na neenotnost kmetijske politike na tem področju, zaradi česar je prišlo v letu 1964 do združitve kmetijske zadruga in kmetijskega kombinata.

Ze v kmetijskem kombinatu, v večji meri pa po združitvi s kmetijsko zadrugo, smo pričeli z dolgoročnejšim planiranjem, kar vpliva na jasnejše perspektive tako lastne kot kooperacijske proizvodnje.

KOOPERACIJSKA PROIZVODNJA

Obrat za lastno proizvodnjo v Preboldu je nastal leta 1954 kot zadržno kmetijsko posestvo, katerega ustanovitelj je bila takratna Okrajna zadržna zveza v Celju. Obrat je nastal iz zemljišč splošnega ljudskega premoženja (SLP), ki so do takrat obstojala na tem področju, in odkupljenega zasebnega posestva bivšega lastnika Šadnika, kjer je danes tudi center tega

Kooperacijska dejavnost zajema osem vasi z 204 kmeti, ki imajo skupno 811 ha kmetijskih površin. Več kot dve tretjini teh površin sta v srednjem in višinskem področju. Višinska posestva našega področja ležijo v glavnem na severnem pobočju Mrzlice in Marije-Reke, zemljišča so slaba, poleg tega pa izredno strma, da v velikem delu

ni mogoča niti obdelava z vprežno živino.

Glavni smeri proizvodnje sta v nižinskem predelu hmeljarstvo in živinoreja, v višinskem pa živinoreja. Hmeljarstvo se je v kooperaciji v zadnjih letih precej zmanjšalo, to pa pred-

Kratek posvet in zadnji preizkus kombajna. Žetev ječmena bo kmalu v polnem razmahu.

vsem zaradi povečanja družbenega sektorja. Starostna struktura zasebnih hmeljišč je precej neugodna in bo v prihodnjih letih potrebna obnova. Povprečni pridelek hmelja je bil v lanskem letu 15 q na ha, kar je manj kot v normalnih letih. Kvalitetno razmerje je bilo zelo ugodno, saj je bilo 47 % I. razreda, 50 % II. razreda, 2 % III. razreda in 1 % IV. razreda. Stalež goveje živine v zadnjih letih narašča, s tem pa istočasno proizvodnja mleka in pitane govedi. Pasemsko čiste živine je na področju Prebolda razmeroma precej, ker so kmetje tu že več let nabavljali plemensko živino. Nujno je še v bodoče izločati razne križance in jih nado-meščati s čisto sivorjavo živino.

LASTNA PROIZVODNJA

Glavno panogo lastne proizvodnje predstavlja hmeljarstvo. Tej proizvodnji bodo v bodoče prilagojene tudi vse površine. Hmeljski proizvodnji so prilagojene oziroma se še dopolnjujejo sušilne, skladiščne in druge kapacitete, kar naj bi vse skupaj omogočilo normalno in urejeno proizvodnjo.

Zaradi kolobarja se bomo tudi v bodoče ukvarjali s proizvodnjo krompirja, pšenice in detelje.

Površine v lastni proizvodnji so že po večini urejene v primerne komplekse. Razdroblje-

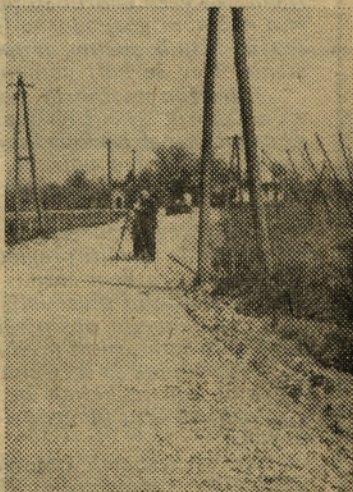
nost je v prejšnjih letih povzročala največ težav.

Z živinorejo se ukvarjamo v lastni proizvodnji le v manjšem obsegu, in to izključno s pitanjem mlade živine. Letna proizvodnja pitane govedi znaša okoli 40 ton letno.

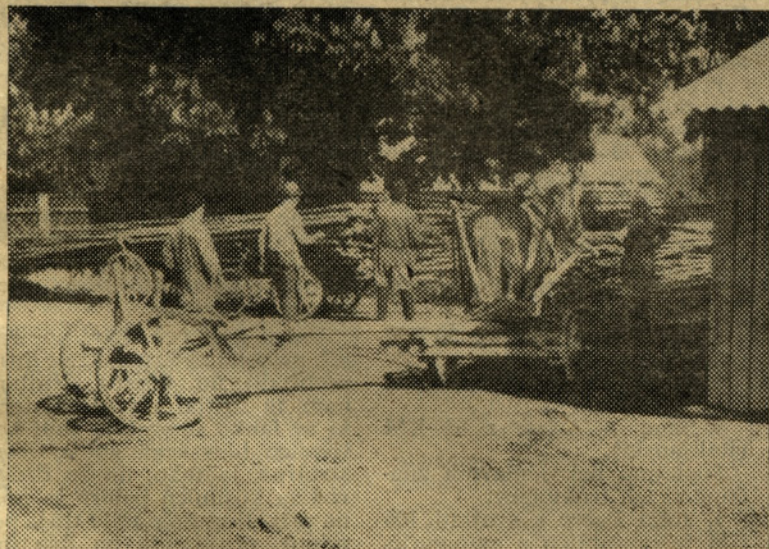
Velike probleme je v prejšnjih letih predstavljal za naš obrat strojni park z razmeroma velikim številom strojev z neugodno strukturo in z dotrajanimi in neprimernimi priključki. Resneje smo pričeli z obnovo predvsem pa z nabavo ustreznih priključkov, kar nam je omogočilo zmanjšanje strojne ga parka.

V zadnjih letih smo tudi na področju družbenega standarda naredili precej velik korak. Urejena je menza za prehrano zaposlenih, nekaj stanovanj za stalne delavce in stanovanja za sezonsko delovno silo.

Vogrinc Franc

Pripravljalna dela na odseku glavna cesta — Dolenja vas so v polnem teku. Obljubljajo, da bo cesta ob izidu našega lista že asfaltirana.

Vodja odkupa Jošt Ivan, kooperant Skok Ignac in tehnik Stepišnik Ivan pri štetju hmeljev

Delavci obrata Prebold kot aktivni in požrtvovalni gasilci gasilske čete Groblja

Kaj so nam pokazali zbori stanovalcev?

V skladu z Zakonom o pravicah in dolžnostih stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš so se zbrali stanovalci na področju obeh občin na zborih stanovalcev. Časovno so bili ti sestanki v treh tednih v popoldanskem času.

Na zborih stanovalcev smo razpravljali o novem načinu upravljanja, vzdrževanja in čim cenejšega gospodarjenja s stanovanjskim fondom, last Kmetijskega kombinata in Instituta za hmeljarstvo. Obrazloženi so bili zvezni in republiški predpisi o stanovanjskem gospodarstvu in obravnavani odloki občinskih skupščin Žalec in Celje o minimalnih tehničnih normativih za vzdrževanje stanovanjskih hiš. Stanovalci so se posebno zanimali za delitev stanarin, za način izračuna stanarin za letošnje leto in za leto 1970. Posebej so bile obrazložene pravice stanovalcev, da lahko zahtevajo korekturo stanarin pri Hišnem skladu, v kolikor smatrajo, da so oškodovani pri popisu in točkovanju stanovanj in šele takrat, če se korektura po veljavnih predpisih ne more izvršiti, zahtevajo določitev stanarine preko občinskega sodišča. Zahtevek za določitev stanarine lahko stanovalci vložijo pri sodišču v tridesetih dneh od vročitve odločbe.

Precej zanimanja je vzbudil republiški zakon o pravicah in dolžnostih stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš, katerega od zborov stanovalcev večina stanovalcev ni poznala. Na vseh zborih so lahko stanovalci ugotovili, da z novim načinom gospodarjenja niso okrnjene pravice stanovalcev in hišnih svetov, ampak da je vloga hišnih svetov in stanovalcev še bolj pomembna.

Udeležba na zborih stanovalcev je bila nad 70-odstotna. Že na zborih so bili ob vsestranskih razpravah nakazani posamezni primeri propadanja stanovanj in stanovanjskih hiš in tudi nakazane potrebe, kje je najnujnejše izvršiti prva sanacijska dela v okviru investicijskega vzdrževanja. Vse sugestije bodo koristno uporabljene pri izdelavi programa investicijskega vzdrževanja, ki bo v kratkem izdelan, kajti nemogoče je izvršiti pregled vseh stanovanj in stanovanjskih hiš v tako kratkem času.

V programu investicijskega vzdrževanja morajo biti zajete vse sanacije obstoječih vodnjakov, ki ne odgovarjajo osnovnim sanitarnim predpisom; rešeno mora biti odvajanje fekalnih odpadkov in izvršena najnujnejša vzdrževalna dela pri strešnih konstrukcijah in strehah. Samo na tak način bo v letošnjem letu mogoče dokončati že začete izboljšave stanovanj.

Na vseh zborih stanovalcev so bili izvoljeni delegati za skupščino stanovalcev. Skupščina stanovalcev bo sklical hišni sklad. Od izvoljenih delegatov stanovalcev in delegatov vlagateljev pa bo odvisno, kakšen bo program del za investicijsko vzdrževanje, kakšen način bo pri nakupu stanovanj in pri gradnji. Samo od sodelovanja vseh stanovalcev, hišnih svetov, skupščine stanovalcev in Hišnega sklada bo odvisno, ali bomo uspeli čim ceneje gospodariti s stanovanjskim fondom.

Uranjek Mihael

NOVOSADSKI KMETIJSKI SEJEM

Novosadski kmetijski velesejem privablja vsako leto več obiskovalcev. To je razumljivo, saj je sejem nekak pregled kmetijske mehanizacije, ki se uveljavlja v Jugoslaviji.

Letošnji velesejem se razlikuje od dosedanjih predvsem po večjem obsegu in seveda velikem številu novih strojev in priključkov. Na njem ni zastopana samo težja mehanizacija, ampak je opaziti precej več kot doslej drobne mehanizacije, namenjene kmetu.

V glavnem prevladuje semensko — proizvodni del, prehrabena industrija, veliko je razstavljenih agregatov za namakanje, traktorskih in poljedelskih priključkov. Poleg živine prikazuje sejem mehanizirane hleve in razne drobne pripomočke.

Občutno večje je število tujih razstavljalcev in izbor je večji. Izgleda, da je naše tržišče zelo zanimivo za naše bližnje in daljne sosede. Na razstavnem prostoru smo opazili velika prizadevanja domače industrije, da izpopolni vrzeli. Tako smo na traktorjih ITM (licenca Ferguson) opazili lične zračne zavore, razne izvedbe traktorjev (visoki kliring), izvedbo z enim dvojnimi kolesom na sprednjem mostu in podobno. Vse drugo pa se na ITM traktorju vsa leta še ni dopolnilo.

Predvsem nas je zanimal originalni Ferguson 175, ki je po svoji tehnični dovršenosti, izboljšavah in po svojih oblikah zelo izstopal. Moram reči, da tudi oblika in izpopolnitev ostalih traktorjev svetovnih znamk ne zaostaja za razvojem avtomobilskih modelov. Predvsem so za te vrste strojev značilne drobne tehnične izboljšave (hidravlika, primerni sedeži, ki čuvajo voznika, izredno praktične kabine s prestavljivo sprednjo šipo in mnogo drugih manjših novosti). V primerjavi z novim Fergusonom in ostalimi traktorji je ITM vsaj za 10 let zastarel.

Pri vsem tem pa prireditelji niso pozabili na štiri glavne tekme v skupini traktorjev — gumašev 70—120 KM. Leto so pred dobrim mesecem v Osijeku merili moči za prodor na jugoslovanski trg. Ti traktorji so:

1. John Deere tip 4020 s 106 KM (ameriški),
2. Dutra tip D4 K-B z 90 KM (madžarski),
3. Schlüter tip S-900 z 80 KM (zapadnonemški),
4. Steyer tip 280 a z 68 KM (avstrijski),
5. Sane — Ariete z 85 KM (italijanski).

Poglejmo nekaj glavnih značilnosti teh traktorjev:

1. John Deere s svojimi 106 KM je opremljen z avtomatičnim menjalnikom, ima hidravlično upravljanje krmila in solidno hidravliko. Vendar z ozirom na svojo moč nima pri-

mejnega učinka in tudi nobene prednosti pred slabšimi stroji. Specifična poraba goriva je zelo velika.

2. Dutra ima vgrajen šestvaljni motor Csepel (licenca Steyer) z 90 KM in ima pogon na oba para koles, ki sta enakih dimenzij. Traktor je težak 4800 kg, je zelo velik in neprikladen. Tudi ta ima veliko specifično porabo goriva.

3. Schlüter je opremljen s šestvaljnim Dieslom motorjem, pogon ima na vsa štiri kolesa in hidravlično upravljanje krmila. Je zelo dober traktor, vendar predrag (17 milijonov S-din) in za naše prilike prevelik.

4. Steyer 280 a ima vgrajen štirivaljni Diesel motor, pogon ima samo na zadnja kolesa. Hidravlika nosi 2000 kg. Traktor je zelo okreten in univerzalen in ima od vseh najmanjšo porabo goriva. Je zelo prikladen kot srednji traktor za pripravo zemljišča in uporabo težjih priključkov.

5. Sane Ariete s štirivaljnim zračno hlajenim motorjem je eden boljših, vendar dražjih traktorjev, ki se je pri delu dobro obnesel. Žal ga na velesejmu ni bilo.

Med ostalimi novostmi velja omeniti kombajn tovarne »Zmaj« iz Zemuna, ki služi kot žitni kombajn oz. z menjavo hederja in nekaj elementov kot kombajn za koruzo. Pomemben je tudi samohodni silažni kombajn »New Holland«, ki ga je razstavila tovarna »Pobeda« iz Novoga Sada. Ima enkrat večjo delovno širino kot sedanji, vendar ne izgleda glomazen.

Med inozemskimi razstavljalci velja posebej omeniti ogromen »RAU COMBI« sistem za pripravo zemlje, katerega je mogoče uporabljati le na kompleksih ravninskih predelov Vojvodine in ni za naše prilike. Pač pa je srednji »RAU COMBI« sistem zelo prikladen za nas in ga že uvajamo.

Novost so tudi hidravlične škarkje za obrezovanje sadnega drevja, živih mej itd. Neprimerne je le to, da morajo biti priključene na traktor, opremljen s kompresorjem.

Videli smo več tipov pobiralnih prikolice za krmno, ki se hitro prebijajo na tržišče. Najbolj nam je ugajal tip »Hamster«, ki se lahko uporablja tudi kot trosilec hlevskega gnoja. Konstruiran je tako, da že drugo red za kosilnico pobira in nosi na prikolico. Polnjenje traja pet minut, praznjenje pa dve minuti. Dvajset kubičnih metrov mase napolni ali izprazni tako, da vozniku ni treba stopiti s traktorja.

V. J.

Strokovni pogovori in nasveti

Dela v hmeljiščih junija

Izredno lepo vreme v maju je omogočilo, da smo vsa hmeljišča pravočasno obdelali. Kljub hitri rasti hmelja ni bilo zamud pri napeljavi in čiščenju, ker so se vsi hmeljarji izredno potrudili in si delo organizirali tako, kot si lahko le želimo.

Opora je bila pravočasno postavljena, zato so, ko je bil čas napeljave poganjkov, v glavnem vsi hmeljarji s tem delom pričeli v skladu z višino rastline. Petnajstega maja so bili le redki hmeljarji, ki niso imeli hmelja na opori. Po tem roku so šli po hmeljiščih že drugič, porezali vse na novo odgnale poganjke in navili ali privezali iz rezerve manjkajoče poganjke. V zgodaj rezanih hmeljiščih so v maju odstranjevali že zalistnike, vsi ostali pa jih bodo v mesecu juniju.

Pinciranje zalistnikov bo potekalo cel mesec junij. Najprej odstranimo nižje rastoče in močno razvite, drugič više rastoče, ki se razvijejo kasneje. Praviloma odstranimo vse zalistnike, ki rastejo v višini od 1,5 do 1,7 m od tal. To opravimo zato, da hmelju po nepotrebnem ne odvezem hrane, da je vsa nadaljnja obdelava lažja, pa tudi koristi nimamo od njih, ker ne rodijo ali pa je hmelj na njih tako droben, da se obiranje ne izplača. Ko zalistnike režemo, moramo paziti, da jih odrežemo tik ob listu in da ne poškodujemo trte in ne odrežemo lista na njej.

Poleg pinciranja moramo z lestvijo navijati od opore odklonjene vršičke, katerih je več po nevihti. Popravljati moramo napeljavo tudi na žicah, ki se slučajno dotikajo drogov in so zaradi tega rastle rastline mimo opore. Tudi podrte hmeljeveke in odtrgane žice po nevihtah moramo nemudoma postaviti oziroma dvigniti.

Dognojevali bomo v juniju vsaj enkrat. Čas dognojevanja zavisi od časa prvega dognojevanja v maju. Dodamo največ 300 kg/ha dušičnega gnojila, kar opravimo praviloma 3 do 4 tedne po prvem dognojevanju. Količina dodanega dušičnega gnojila zavisi od bujnosti in barve rastline, manjše odmerke od 300 kg bomo dali tam, kjer smo obilno gnojili s hlevskim gnojem. Trosimo na široko in po vsej površini enakomerno. Na peščenih zemljah lahko v mesecu juniju dušičnemu gnojilu pri mešamo še kalijevo gnojilo (100 do 200 kg/ha).

Po vsakem dognojevanju moramo gnojilo zmešati z zemljo odnosno trositi takrat, ko imamo namen hmeljišče kultivirati ali osipati.

Kultiviramo v juniju večkrat, zlasti še po močnem naliivu, ko je zemlja še primerno vlažna, da preprečimo prekomerno izhlapevanje vlage. Kultiviramo plitveje, kot smo v maju.

Hmelj moramo zadnjič osuti, ko je tik pod vrhom opore oziroma pred cvetenjem. Osipanje hmelja med cvetenjem ni primerno, ker rastlini prej škoduje, kot koristi. V tem času raje plevel v vrsti hmelja uničujemo s srpom ali herbicidom, kot z osipanjem.

Prvoletni nasadi potrebujejo posebno nego.

Prva in glavna skrb je uničevanje plevela v vrsti z motiko, med vrstami s kultivatorjem, nadalje redno navijanje na oporo in uničevanje boleznih in škodljivcev z rednim škropljenjem. Tudi dognojevanje z dušičnimi gnojili je enako važno kot v starih nasadih, vendar so odmerki manjši in trosimo previdno v bližino sadike. Skrb za visok in kvaliteten pridelek je enako važna kot v starih nasadih.

Bolezni in škodljivce uničujemo z rednim škropljenjem. Čas škropljenja in sredstva, ki jih bomo v ta namen uporabljali, bomo izvedeli iz dnevnega časopisa ali radia.

Posebni ukrepi ob elementarnih nezgodah

Močna neurja v poletnih mesecih so čestokrat združena s točo. Neurje brez toče nam podede mnogo hmeljev in potrga dokaj žic za oporo. Prva skrb je postavitev hmeljev ali dviganje žic s hmeljevimi trtami in pa več in navijanje vrhov trt, ki so se odmaknili od opore.

Toča povzroči hujšo škodo, zlasti še, če hmelj ni na vrhu opore. V nekaterih primerih poskušamo vzginiti nov vrh iz zalistnika in tega napeljati na oporo s pomočjo lestve, če pa je hmelj višji ali tik pod vrhom opore, te možnosti nimamo. V takem primeru vestno odstranjujemo spodnje zalistnike in

takoj dodatno pognojimo z dušičnimi gnojili. Po toči je obvezno tudi škropljenje proti peronospori.

Podrte žičnice čimprej postavimo. Pred postavitvijo pripravimo ves potreben material in orodje, vkopljemo nova sidra, kaveljčke z žico pa snamemo iz nosilnih žic, katere po dviganju žičnega ogrodja ponovno obesimo. Razume se, da potem, ko smo žičnico postavili in obesili hmelj, takoj poškopimo proti peronospori.

Daljšo sušno obdobje lahko občutno zmanjša količino pridelka. Zlasti na lahkih tleh moramo hmeljišča namakati, kjer so za to dani pogoji, to je primerna oprema (črpalka, cevi in razpršilci) ter bližina vode. Na čas, kdaj bo potrebno namakati,

bodo hmeljarji pravočasno opozorjeni.

V juniju moramo posvetiti posebno skrb tudi uničevanju divjega hmelja. Proizvajalce opozarjamo, da morajo na svojem zemljišču, tudi če sami nimajo hmelja, uničiti ves divji hmelj, ker so ga po zakonu dolžni uničevati vsi. Za neuničen divji hmelj pa so določene visoke denarne kazni. Zavedati se moramo, da divji hmelj povzroči veliko gospodarsko škodo tako proizvajalcem hmelja kot skupnosti, zato ne glede na kazensko odgovornost divji hmelj temeljito uničimo! Uničimo ga mehanično z rezjo tik ob zemlji ali s kemičnimi sredstvi (regulex, tormona) mešanimi z nafto.

Ing. Dolinar Milan

Tako škropi hmelj Myersov pršilnik, Letos ga bomo preizkusili tudi pri nas.

Varstvo rastlin

1. UNICEVANJE DIVJEGA HMELJA

Kakor vsako bomo morali tudi v letošnjem letu uničevati divji in podivjani hmelj, ki raste ob potokih, mejah, kompostih in drugod.

Divji in podivjani hmelj mora po zakonu uničiti vsak uživalec zemljišča na svoji površini.

Divji in podivjani hmelj uničujemo na ta način, da ga izkopljemo ali pa poškopimo s 5% raztopino regulexa ali z 2,5% raztopino tormone 80.

Pri uničevanju divjega hmelja, kakor tudi češmina, s herbicidi, je treba paziti na to, da je v času škropljenja temperatura zraka najmanj 15°C in da ni po škropljenju vsaj 24 ur večjih padavin. Škropljenje moramo izvesti v popolnoma mirnem vremenu predvsem takrat, če škropimo v bližini ostalih poljščin s širokimi listi (fizol, vinska trta, hmelj itd.), da jih ne poškodujemo. Vsaka najmanjša količina (meglica) že lahko poškoduje omenjene rastline.

Uspeh in doslednost uničevanja divjega hmelja in češmina bo nadzorovala kmetijska inspekcija pri skupščini občine Zalec.

Varstvo rastlin

2. SKROPLJENJE KROMPIRIŠČ

Prvo škropljenje krompirišč proti koloradskemu hrošču bomo morali v letošnjem letu izvesti verjetno nekoliko prej kot druga leta, ker se je pojavil koloradski hrošč (pojavlja se že ličinke) zelo zgodaj. Temu so povod ugodne vremenske prilike.

Škropljenje proti koloradskemu hrošču bomo izvajali z lindan oljem 10 v 0,2 % koncentraciji ali z lindan oljem 20 v 0,1 % koncentraciji. Manjše površine lahko potrosimo z lindan prahom ali pantakan prahom. Nikakor ne smemo uporabljati bentoxa ali gamadina, ker dobijo gomolji duh po plesni in postanejo neužitni.

Ce bomo krompirišča škropili z lindanom, bomo vedno dodali fungicid proti krompirjevi plesni (fitoftori), in sicer dutter 2 % ali bakreno apno 50 v 0,75 % koncentraciji ali bakreno apno 25 v 1,5 % koncentraciji ali cuprablau v 0,75 % koncentraciji.

Pri navedenih koncentracijah moramo paziti, da porabimo na ha 1000 litrov vode. Če porabimo na ha manj vode, moramo koncentracije ustrezno povečati.

Pri uporabi lindan olja moramo biti posebno pozorni, da ne škropimo pri visokih temperaturah, kajti v tem primeru lindan slabše učinkuje (hitro izpareva).

3. SKROPLJENJE HMELJA

Hmelj bomo škropili po napovedi.

Proti peronospori bomo uporabljali organske fungicide, in sicer: orthocide 0,25 % ali ortho-phaltan v 0,2 % konc. ali cineb v 0,3 % konc. (če je star v 0,4 % konc.) ali tiozin A v 0,5 % koncentraciji.

Hmeljišča, ki jih ne bomo zalivali s terra-sytamom, bomo poškropili proti listnim ušem in rdečemu pajku z metasystoxom v 0,1 % konc. ali ekatinom v 0,1 % koncentraciji.

Hmeljišča, ki so podvržena napadu rdečega pajka, bomo zalili z 1 % terra-sytamom od 5. do 15. junija.

Vsa natančnejša navodila o škropljenju in izbiri kemičnih sredstev dobite pri vaši strokovni službi.

4. UNICEVANJE ČESMINA

Vsako leto povzročajo rje na žitih ogromno škodo. Pri nas je najbolj pogostna žitna progasta rja (Puccinia graminis Pers.), ki napada v glavnem pšenico, poleg tega pa tudi rž, oves in različne trave.

Žitna rja prezimi na slami žit. Da bi trosi lahko spomladi nemoteno klili, morajo biti izpostavljeni zimskim vremenskim razmeram. Na ostankih žitne slame nastanejo bazidiospore, katere prenaša veter na liste češmina (Berberis vulgaris L.). Bazidiospore na češminu prodrejo v list, kjer se prične razvijati micelij ali podgobje in kasneje ecidije z ecidiosporami, ki jih veter raznaša na žita. Na žitu se pričnejo razvijati uredospore, ki naprej okozujejo žita.

Pri razvoju rje je nujno potreben vmesni gostitelj češmin. Če tega ni, se rje ne morejo razvijati. Prav zaradi tega je nujno potrebno, da uničujemo češminove grme. Uničevanje češmina je po zakonu obvezno.

Ce hočemo preprečiti okužbo žit z rjo, moramo uničiti češmin vsaj 300 m od njiv, posejanih z žiti.

Cešminove grme najlažje uničimo na ta način, da jih izkopljejo ali pa da jih poškropimo s 5 % raztopino regulexa B-40 ali z 2,5 % raztopino tormone 80.

5. SKROPLJENJE JABLAN IN HRUŠK

Zimsko škropljenje jablan in hrušk proti ameriškemu kaparju ne zadostuje v celoti, izvesti še moramo poletno škropljenje takrat, ko so ličinke ameriškega kaparja brez ščitkov. Takrat je škropljenje uspešno.

Prva generacija ameriškega kaparja je bila v zadnjih letih okrog 20. junija, v letošnjem letu pa jo pričakujemo nekoliko prej. Točen čas škropljenja boste izvedeli po napovedi v radiu in časopisju ter od vaše strokovne službe.

Obenem bomo škropili proti ameriškemu kaparju in uničevali jabolčnega zavijača.

Proti tem škodljivcem bomo uporabljali gusation od 0,2 do 0,3 % koncentracije ali parathion v 0,15 % koncentraciji ali diasinon 20 v 0,25 % koncentraciji. Škropivu bomo primešali še proti škrlupu fungicid orthocide v 0,25 % konc. ali ortho-phaltan v 0,2 % konc. ali dithane oziroma cineb v 0,3 % koncentraciji.

Satler Franc

Dr. vet. Vrabič Anton:

VZREJA TELET

Mleko je za vzrejo telet najdragocenejše. Za vzrejo teleta je pri najboljši mlekarici poraba mleka do 35 % njene celotne proizvodnje, pri najslabši 55—60 %. Prav zaradi tega skušamo te količine čimbolj zmanjšati.

V preteklosti so mleko zamenjevali z različnimi krmili (telečja moka), recepture katerih pa niso bile strokovno postavljene. Vsekakor je vzreja s krmili cenejša, prav tako je cenejša vzreja v kombinaciji s posnetim mlekom. Danes uporabljamo v ta namen suho posneto mleko, katerega so pričeli najprej uporabljati v ZDA, medtem ko se je za prehrano človeka uporabljalo že veliko prej. Temu mleku so dodani še vitamini, rudnine, mikroelementi, antibiotiki.

Rejci pri zamenjavi mleka z drugimi krmili često greše, ker ne poznajo dovolj dobro zahtev, potreb in razvoja teleta. Tele šele razvija sistem predželodcev. Pri novorojenem teletu ta sistem še miruje. Danes so v uporabi empirično dognane metode prehrane telet s posnetim mlekom, so pa te metode druge. Gornja meja je znana, minimum ne. Ne poznamo potreb teleta v prvih tednih življenja po esencijah aminokislinah (to so aminokislina, ki vsebujejo fosfor in žveplo), po vitaminih, rudninah, mikroelementih, tolšči. Vse o izkoriščanju le predvidevamo. Čim več nadomestimo polnega mleka z drugimi krmili, tembolj moramo postavljati zahtevo po kvaliteti nadomestnega krmila.

Tele spada med prežvekovalce, ima torej sistem želodca in predželodcev. Cilj vsakega rejca mora biti, da se teletu čimprej razvijejo predželodci.

Po Mangoltu je razmerje med predželodci in želodci v določenih starostnih obdobjih takole:

Starost	Razmerje
3 tedne	1:2
6 tednov	2:3
8 tednov	3:2
10 tednov	2:1

Na to razmerje vpliva predvsem hrana. Več voluminozne krme dobiva tele, bolj se razvijejo predželodci in obratno. Pri tem odigravajo svojo vlogo fizikalni vplivi (toplota), kemični vplivi in tudi voda, ki je vezana v suhi snovi. Več je vode v suhem krmilu, boljji je razvoj predželodcev. Če dajemo teletu krmila neposredno po kolostrumu, povzročajo motnje. Ker pridejo v nerazviti v amp, tam gni-jejo in se razkrajajo. Zato rabijo teleta visokovredna beljakovinska krmila. Nikakor ne smemo že v prvih tednih starosti delati v prehrani razlike

med teleti, namenjenimi za ple-
mensko vzrejo in med teleti, na-
menjenimi za pitanje.

Posebno važno je mešanje laktana. Na farmi so napravili poskus in ugotovili, da je najprimernejša mešanica 1:8. Skra-ja ne smemo telet nikdar pre-
več krmiti, bolje je nekoliko premalo kot preveč. Na razmer-je mešanja je treba strogo pa-
ziti. Teleta morajo dobivati lak-
tan, mešan vedno v enakem raz-
merju za določeno starostno ob-
dobje. Spreminjanje koncentra-
cije povzroči prebavne motnje
(drisko) enako kot spreminja-
nje temperature, že razlika v
temperaturi za eno stopinjo Cel-
zija pomeni za tele stres.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje:

Kdaj naj škropim proti
češnjevi muhi in s čim?

Škorjanc Ivan
Dolenja vas

Odgovor:

Proti češnjevi muhi prvič
škropimo, ko se začno plo-
dovi barvati. V ta namen
uporabimo 0,1 % rogor ali
0,25 % diazinon 20. Mimo
vprašanja še povem, da
škropimo proti listni luk-
njičavosti in moniliji z
0,25 % ortocidom.

Češnjeva muha, črvivi češ-
nji, ličinke, muha — (3-krat
povečano).

Drugič škropimo proti
češnjevi muhi po štirinaj-
stih dneh z istimi sredstvi,
a najkasneje 10 dni pred
obiranjem.

Vy

Kako ohraniti mleko čisto in sveže

(Nadaljevanje)

Hlev mora biti zračen, svetel, čist. Proizvajalci mleka, ki se posvetijo le tej veji proizvodnje, se naj zavedajo tega, da v hlev, kjer so krave molznice, ne spadajo kokoši, svinje, zajci in druge domače živali. Hlev mora biti vsako leto enkrat prebeljen. Temperatura zraka naj bo od 12° do 15° C, če je topleje, je več vlage, živali so trombe, proizvodnja slabša. Poleg tega se pa v toplem in vlažnem okolju hitro razvijajo bakterije, katerim taki pogoji ugajajo.

Osebje, ki dela v hlevu, je najvažnejše. Od ljudi je odvisno, kakšni bodo končni uspehi dela. Osebj e mora biti zdrav, s polno mero ljubezni do živali in svojega dela, skrbeti mora za čistočo živali in hleva, zlasti pa še za osebno čistočo.

Molža: predpriprava za molžo, molža sama in skrb za mleko do oddaje v zbiralnico naj zastavijo proizvajalcu dve osnovni nalogi:

1. skrb za to, da pride v mleko čim manj bakterij;

2. z vso vneto onemogočiti razvoj tistim bakterijam, ki so kljub naši pazljivosti le prišle v mleko.

Kako zadostiti tema dvema zahtevama?

Mleko pride iz vimena bakteriološko »čisto«, se pravi v njem je takoj po molži malo bakterij. S skrbnim ravnanjem in pravilno opravo na molžo bo molžač dosegel kar dobre uspehe: vime mora pred molžo skrbno oprati in obrisati s čisto, za vsako molžo prekuhana krpo. Prve curke mleka mora izmolziti v poseben lonček (*ne na tla!*), ker je v seskih mleko okuženo — okuži se, ko krava leži in skozi sesne odprtine prihaja nesnaga in z njo bakterije v sesne kanalčke. S prvimi curki se ta nesnaga iz seskov iztisne. Molzite v čisto in pravilno oprano molžno posodo! Molzite s čistimi, neposredno pred molžo opranimi rokami! Nastiljanje končajte pol ure pred molžo! Hlev prezračite pol ure pred molžo!

Narejeni so bili poizkusi na število bakterij v mleku, pomolzenem med nastiljanjem in prajenjem: Ugotovili so, da doleti v mleko v 1 minuti 20.000 klic. Enak poizkus, narejen z mlekom, pomolzenim 1 uro po nastiljanju, je pokazal, da prileti v 1 minuti le 1.400 klic v mleku. Vse površine: posodo, cedila, zajemalke ..., ki pridejo v dotik z mlekom, je treba dobro, pravilno in skrbno pomiti. Kako?!

Mlečno posodo in ostali pribor najprej odplaknemo z mrzlo vodo, da odteče s površine beljakovinska plast, nato pomijemo s krtačo in vročo raztopino detergenta (CET, ali drugo sredstvo za pranje posode). Nato

posodo dobro operemo z vročo vodo in pustimo odcediti. Posodo hranimo do naslednje molže suho — ne popolnoma odkrito, na zračnem in hladnem prostoru, v katerem ni nesnage in snovi z močnim vonjem.

Telice na žovneških pašnikih

Tako pridobljeno mleko pa le ni popolnoma brez klic — bakterij. Vsebuje jih le znatno število. Pri skrbnejšem delu je bakterij v mleku manj, pri površnem delu več. Posvetimo sedaj vso pozornost nadaljnjemu delu z mlekom. Onemogočiti moramo razvoj tistim bakterijam, ki so kljub naši pazljivosti le prišle v mleko.

Dokazano je, da te bakterije najboljše delujejo in se dobro počutijo le v toplem mleku. V mleku takoj po molži s temperaturo 30 do 35° C je njihovo delovanje najživahnejše. Bakterije se v takem mleku hitro množijo — delijo, rastejo, hranijo — s tem prehranjevanjem pa kvarijo mleko. Porabljajo npr. mlečni sladkor in iz njega tvorijo mlečno kislino, se pravi, kisajo mleko. Porabljajo za svoj razvoj mlečne beljakovine, jih razkrajajo — povzročajo usmrjevanje mleka itd. To pa še ni vse — njihovi izločki, ki nastajajo pri njih prehranjevanju, prihajajo v mleko in jih tam zaznamo kot strupe, ki lahko povzročajo huda obolenja in prebavne motnje, zlasti pri najmlajšem in najboljčutljivejšem rodu — pri dojenčkih, ki se prehranjujejo izključno le z mlekom.

Preprečimo torej bakterijam ta razvoj in škodljivo delovanje. Kako je to enostavno! Ustvariti jim moramo pogoje, v katerih ne bodo aktivni, v katerih njihova dejavnost preneha. Bakterije, ki živijo v mleku, ne morejo

že pri temperaturi 10° C več normalno delovati, pri 8° C je njihova dejavnost praktično skoraj ustavljena, pri +4° C pa ne znamo več nobenih sprememb in nobenega življenja v mleku. Že pri hlajenju do 10° C lahko

merah v poletnih mesecih do 10° C. S tako vodo boste pri skrbnem hlajenju brez težav ohladili mleko na 11 do 12° C. Posodo z mlekom postavite v mrzlo vodo, da je potopljena tako globoko, kolikor visoko seza mleko v njej. Vodo do petkrat premenjate in ob tem mleko skrbno premešavajte. Mnogi mislijo, da je dovolj že to, da postavi mleko v vodo in ga tam pusti čez noč. Kako napačno misli tak proizvajalec! Ni dovolj, da mleko »vodo le občuti« — vodo morate menjati tako dolgo, dokler ni mleko mrzlo kot voda. Sele potem ga pustite v zadnji zares mrzli vodi, ali še bolje v koritu, kamor voda z ene strani odteka, iz druge pa odteka. Mleko naj bo v tekoči vodi čez noč. Le tako ohlajeno mleko bo naslednje jutro še sveže in uporabno.

Če imate hladilnik, boste šele tako, v vodi ohlajeno mleko postavili vanj. Ne postavljajte toplega mleka v hladilnik, ker se vam tam ne bo dovolj hitro shladilo in boste drugo jutro potegnili iz hladilnika kislo mleko! Zrak ne hladi tako naglo kot mrzla tekočina!

Potrudite se torej, pridobivate čisto mleko, hladite mleko takoj po molži in zadovoljni boste vi, mlekarna in končno tudi potrošnik, ki pije mleko!

Pri delu vam želimo obilo uspeha.

Ing. V. Kopitar

ZADOVOLJIV USPEH PRVEGA PLEMENSKEGA SEJMA

PRVI PLEMENSKI SEJEM V TRNAVI, KI JE BIL 13. MAJA, JE POKAZAL PRIMERNO ZANIMANJE ŽIVINOREJCEV ZA TAK NAČIN KUPOVANJA IN PRODAJE PLEMENSKIH ŽIVALI. NA SEJMU JE BIL 57 PLEMENSKIH TELIC IN KRAV SIVORJAVE PASME Z RODOVNIKOM IN NEKAJ PLEMENSKIH SVINJ BELE PLEMENITE PASME.

Sejem je bil organizacijsko in strokovno dobro izveden, vreme je bilo kot naročeno, prodaja po načinu licitiranja pa mu je dala izrazito razgibanost.

V imenu sveta kooperantov in pripravljalnega odbora za izvedbo plemenskega sejma je tov. Kronovšek Ivan, kooperant obrata Trnava v uvodnih besedah poudaril pomen in delež blagovne kooperacijske proizvodnje v živinoreji, ki se je v zadnjih letih podvojil in danes predstavlja močan vir dohodka zasebnega proizvajalca. Rejci so izvedeli, da bomo kos zahtevi domačega in tujega tržišča z dobro krmno osnovo, hitro rejo in ustrezno pasmo.

Na sejmu je strokovna komisija vse živali ocenila v naslednje kakovostne razrede:

II. a	14 glav ali	25 %
II.	16 glav ali	28 %
II. b	16 glav ali	28 %
III. a	7 glav ali	12 %
III.	4 glave ali	7 %
	57 glav ali	100 %

Prodaja po obratih je bila naslednja:

Braslovče	4 glave
Petrovče	4 glave
+ 6 iz direktnega nakupa	
Prebold	3 glave
Sempeter	2 glavi
Tabor	7 glav
Vransko	9 glav
+ 18 iz direktnega nakupa	
Vojnik	1 glava
Vrbje	2 glavi
	32 glav

(Nadaljevanje na 10. strani)

Uspeh plemenskega sejma

(Nadaljevanje z 9. strani)

Pri tej prodaji obrata Celje in Vojnik izključujemo, ker tam nabavljajo svetlolisasto govedo.

Iz zaključene prodaje je razvidno različno zanimanje za pasemsko zamenjavo na naših obratih.

Ob zaključku sejma smo prišli do sledečih ugotovitev: Od 57 plemenskih živali so kooperanti kupili 32 glav. Za lažje nabere teličke pri koperantih ni bilo zadržanja in jih je 17 odkupil obit Tabor za nadaljnjo plemensko rejo na pašniku, osem plemenskih živali pa ni bilo prodanih v glavnem zaradi slabše kakovosti.

Značilno za ta sejem je bilo, da so kupci želeli v glavnem visoko breje telice in krave, za mlajše, lažje živali ni bilo kup-

Ing. Marovt Stane

Govedoreja na Danskem

(Nadaljevanje)

Poleg splošnih, znanih ciljev selekcijskega dela: iskanje najustreznjčšega gospodarskega tipa živali, povečevanje količin mleka in izboljšanje odstotka tolsče, plodnosti in zdravja živali itd., so Danci vključili v selekcijsko delo ne samo formiranje vimena, temveč v posebnih vzornih hlevih testirajo plemenjake na hitrost in dolžino molže, na količine mleka v prvi in zadnji polovici vimena, v zadnjih letih na odstotek beljakovin v mleku in podobno. Skratka, selekcijska služba je zajela kompleksno vsa vprašanja in naloge v zvezi napredka in povečanja proizvodnje v govedoreji.

V vsej Danski je bilo v letu 1965 še nad 1100 združenj kot osnovne organizacijske enote z blizu 63.000 člani in s skoro 750.000 kravami v molzni kontroli. Cela dežela pa je razdeljena na 72 zaključenih področij s kompletno kmetijsko službo, od katerih ima 54 tudi centre za plemenjake. S sedeža teh kooperativ, kakor jih imenujejo Danci, se odvija tudi živinorejska služba s kontrolo proizvodnosti. Agronom — živinorejec (konzulent) operira s potrebnim številom kontrolorjev, od katerih vsak kontrolira 1000 do 1200 krav na proizvodnost. Vsi podatki se takoj po kontrolah zbirajo na zvezi združenj v Aarhusu, kjer elektronski stroji v najkrajšem času posredujejo proizvajalcem zbirne rezultate proizvodnosti njihovih krav vsak mesec posebej. Za nas kupce so bili ti podatki izredno dragoceni, da smo lahko mlajše matere odbranih telic sigurneje ocenili. — Člani plačujejo za selekcijsko službo s kontrolo proizvodnosti 25 do 30 danskih kron (4500 do 5400 S-din) letno po kravi. Glede na koristi, ki jo imajo živinorejci od selekcijske službe, in ugodnosti pri prodaji plemenskih živali, je ta prispevek zelo skromen. Sicer pa ponovimo nekaj generalnih rezultatov njihovega nad 60-letnega načrtnega dela. Od leta 1903 so razširili kontrolo proizvodnje od 111.900 na 750.000 krav v letu 1965 (l. 1960 — 869.000), povečali proizvodnjo po kontrolirani kravi od 3107 l na 4423 l mleka in odstotek toščke od 3,40 na 4,36. Skoro za cel odstotek več! Sporedno so skrbno oblikovali

težo in tip živali, formirali vi-
me, čuvali zdravje in večali
plodnost krav. Poleg vsega pa
so z modernizacijo in tehnolo-
gijo podcenjevali proizvodnjo.
Odkupna cena mleka je namreč
na Danskem nižja kot pri nas.
Mlekarnе prevzemajo na dvo-
rišču proizvajalcev liter mleka
po 45 örov ali natanko 81,40
starih din. Glede na visoko pro-
izvodnjo, zelo malo porabo de-
lovne sile, je kljub nizki odkup-
ni ceni proizvodnja mleka vi-
soko rentabilna. Končni cilj
tega dolgotrajnega dela je tako
dosežen: pri rentabilni proizvo-
dnji dati potrošniku poceni pro-
izvode. Ogromna poraba mleka
in mlečnih proizvodov na eni
strani in ekonomska moč dan-
skega kmeta to dovolj jasno do-
kazujeta.

- Danes je živinorejska in selekcijska služba najožje vezana na centre za osemenje. Zato moramo službo umetnega osemnjevanja posebej obravnavati, ki je v Danski ogromno pripomogla k razvoju govedoreje in je po obsegu in organizaciji verjetno edinstvena na svetu. Na Danskem namreč umetno osemnjujejo 99 % vseh krav in telic. Samo maloštevilni, konzervativni živinorejci še držijo svoje plemenjake za prirodni pripust. Pri našem kroženju smo naleteli samo na enega živinorejca z 48 kravami, ki je imel v hlevu svojega plemenjaka. Ugotovili pa smo, da je imel, delno tudi zaradi tega, za 700 do 800 l mleka nižje hlevsko povprečje, kot njemu enaki, ki so že davno sprejeli umetno osemenje.

(Nadaljevanje na 11. strani)

Pogled na dražbeni prostor sejmišča v Trnavi

cev. Večina kupcev je bila z ravniškega in delno obrobnege predela. Kupcev iz hribovitih predelov ni bilo, kar je bila glavna pomanjkljivost akcije našega strokovnega kadra na obratih. V teh predelih je stanje v živinoreji najslabše, zanimanje pa najmanjše. Lažje plemenske teličke, ki so bile odbrane in namenjene prav za te predele, med temi kmeti niso našle kupca.

Za dobro izvedbo plemenskega sejma smo iskali predvsem oporo pri strokovnem kadru na naših obzilih. Obrat Trnava je pokazal izredno razumevanje za ureditev sejmšča in je požrtvovalno pomagal pri izvedbi sejma.

Splošna ocena prvega plemenskega sejma je zadovoljiva. Pospešena pasemska zamenjava se bo še nadaljevala z nakupom odrasle plemenske živine in sesnih teličk. V jeseni bo spet plemenski sejem za sivorjavo govedo v Trnavi in na področju občine Celje za svetloisasto govedo. Grabnar Ludvik

Klüver - Strauchova tabela za določanje teže goveda (v kg)

[illegible]

(Nadaljevanje z 10. strani)

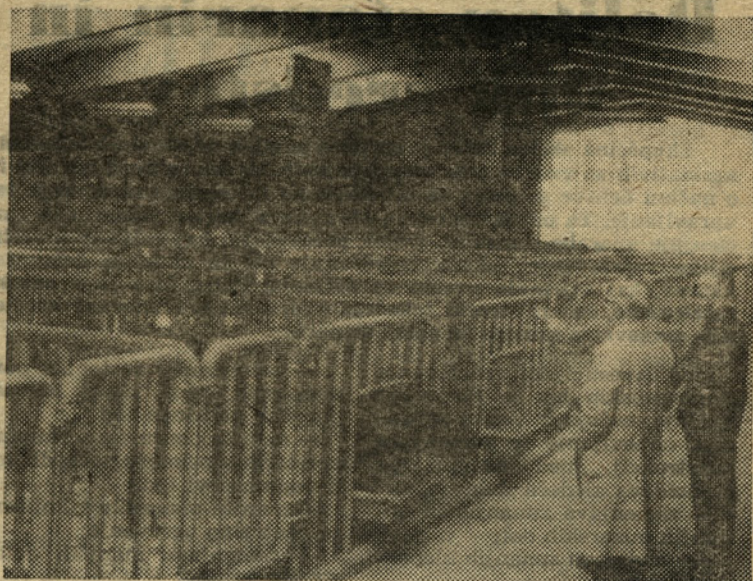
Začetki umetnega osemenjanja izvirajo že več let pred drugo svetovno vojno. Zaradi izrednega pomena se je osemenjevanje hitro širilo: leta 1940 so osemenili že 137.709 plemenic, leta 1945 skoro 500.000, leta 1952 že preko milijon in leta 1960 že 1.617.335 krav in telic. V letu 1965 je bilo v celi Danski še 54 centrov za osemenjevanje. Od največjega števila 106 v letu 1952 se število centrov vsako leto manjša z združevanjem. Po vseh centrih plemeni preko 1200 bikov vseh pasem. Z enim plemenjakom osemenijo povprečno 1200 krav in telic.

Centri za osemenjevanje so izredno lepourejeni z modernimi hlevi, laboratoriji, izpusti in lastnimi pašniki. Plemenjaki so od spomladi do jeseni na paši, vsak privezan na ustrezno dolgi in v zemljo pričvrščeni vrvi. Med vsemi je najmodernejši pred nekaj leti zgrajeni center v Aalborgu na polotoku Jyllandu. V ogromni, arhitektonsko varno zgrajeni hali s klimatskimi napravami stoji 48 železnih boksov, velikih 3 × 5 m. Plemenjaki se v boksih prosto gibljejo. Ležišče je mehko, sprehajališče pa trdo zaradi utrjevanja nog in parkljev. Tehnični prostori so najsodobneje urejeni, celo s kopalnico in prhami za plemenjake. Lansko jesen je bilo zasedenih 36 boksov: 18 plemenjakov črno bele pasme, 14 rdečih, 3 jersey in 1 plemenjak Charolet pasme (francosko belo govedo za pitanje),

s katerim osemenjujejo krave jersey pasme zaradi težjih, bolj mesnatih potomcev. V tem centru je drugi največji plemenjak na Danskem, ki je stal 80.000 danskih kron ali 144.800 N-din.

Podrobneje smo se spoznali z organizacijo in delom centra v Bjerringbrou. Kako je živinorejska — selekcijska služba ozko vezana z osemenjevanjem, je najboljši primer v tem mestu. Obe službi sta pod isto streho, z istim upravnim odborom (proizvajalci) in istim strokovnim vodstvom. Konzulent g. Lundt je obenem tudi upravnik centra. Center oziroma kooperativa s sedežem v Bjerringbrou sam iz svojih sredstev nabavlja plemenjake: mlade od 6 do 8 mesecev stare, perspektivne bikce, ki jih vzreja do plemenitve v lastnih hlevih. Večina centrov pa nabavlja plemenjake tudi v Holandiji. In prav center v Bjerringbrou je uvozil iz Holandije trenutno najdražjega plemenjaka na Danskem Fransa, ki je stal nič manj in nič več kot 100.000 danskih kron ali v našem denarju 18.000.000 S-din.

Področje tega centra oziroma kooperative zajema 35.000 krav in telic za osemenjevanje, od katerih je 17.000 pod kontrolo proizvodnosti. Po veterinarski strani vodi delo v centru področni veterinar honorarno, odvzem semena, konzerviranje in osemenjevanje pa opravlja več tehnikov in osemenjevalcev. Vsak ima določeno področje z okoli 5000 plemenicami. Kmetje sporočajo telefonično do 8. ure, ko

Notranjost hale za plemenjake centra v Aalborgu.

liko krav imajo v pojatvi in od katerega plemenjaka seme želijo. Z zbranimi potrebami in željami gredo tehniki na proge, ko so prej odvzeli plemenjakom seme, ga konzervirali in opravili vso administrativno delo.

Člani živinorejci plačajo pavšalno po kravi 15 danskih kron letno za obrejeno kravo (2700 S-din), ali prenešeno v vrednosti 34 litrov mleka. Le za seme omenjenega plemenjaka Fransa plačajo interesi 20 kron (3600 S-din). Posamezni centri imajo različne cene za svoje

»usluge«, glede na to, kako imajo izvedeno organizacijo in v kakem finančnem položaju se tisto leto nahajajo. Center v Bjerringbrou je eden najcenejših zaradi maksimalnega izkoriščanja svojih 24 plemenjakov. Poleg kritja lastnih potreb še posredujejo letno sosednemu področju 16.000 doz semena.

Ker so centri pod neposrednim vodstvom in nadzorom živinorejske službe, je njihovo delo usmerjeno tako, da je v skladu s cilji in delom selekcijske službe.

(Nadaljevanje)

6

Medtem je bil zlezal Blažev tovariš izza mize in skrivaj namignil krčmarju, naj gre iz izbe za njim. Blaž se je rotill dalje, posnemajoč pridigarški glas, govoril kmetom, a vedno po strani pogledoval:

»Resnično, resnično vam povem, prijatelji moji, ko bi nas eden mogel vse rokovnjače pobiti, to bi bilo grozno veselje v nebesih in v peklu: v nebesih, ker bi se na tem svetu več toliko

razboja, tetvine in greha ne delalo, kakor ga ta nesnaga dela, a v peklu bi vsi hudiči plesali od veselja, da so enkrat te kranjske zlodeje medse dobili. Pa meni se zdi, da se je že konoplja razrasla, iz katere bo vlakno pleteno, da jih bomo obesili vse. Novi gospod graščinski oskrbnik kolovških gospodov se jim je zarotil, rokovnjačem, da hoče vse pobesiti, ste li slišali? Davi je bilo na semnju klicano, da dobi trideset

tolarjev, kdor pové, kje imajo blog, ali kdor ujame kakega glavarja. Kdo jih bo zaslužil? Ko bi jih jaz mogel! Precej! Nič se jih ne bojim!«

»Jaz grem,« reče eden kmetov drugemu tiho in boječe.

»Čakaj, da plačamo, jaz pojdem s teboj,« reče oni in dregne drugega tovariša, rekoč:

»Če je res onih cigánov kdo rokovnjač — vedeti ne more nihče kot bog, ki jih pozna, mogoče je vse — potlej ni dobro zraven biti, ko jim Blaž zabavlja. Pridejo lahko ponoči in mi streho nad posteljo zažgô, kaj si morem za to. Tak lahko usta razteza, ki nima ni hiše ni otrok, ki je vse zapravlil kakor Blaž. Zato bežimo, pijan je in preveč naravnost govoni, kar misli.«

Kmetje so plačali svoje račune in odhajali drug za drugim. Blaž pa je dalje obdeloval rokovnjače.

Trije možje pri peči so bili ali zelo potrpežljivi ali pa so se bali krepkega, kot pretepalka poznane Blaža Mozola, zlasti ker so bili še kaki štirje kmetje v sobi, ki bi mu bili morda pomagali. Zdajci je bila Blaževa pozornost za nekaj hipov odvrnjena na drug predmet.

Vrata se odpro in v izbo stopi gost s konjskim bičem v roki.

Blaž Mozol ga takoj spozna; zato vzdigne svojo čašo in ga kliče vesel, kakor da bi bogve kako ljubljene pobratima po dolgi ločitvi zopet zagledal:

»Hejo, hoj! Tone Obložki, Rajtguzen, na pij, Rajtguzen! Še zmerom si suh kakor drenov klin, ki je devet let v dimu visel, o ti ljubi moj Rajtguzen, Rajtguzen, ti konjski lišaj, na, pojdi pit. Rajtguzen! Suh si pa res kakor kražarska koza sušca meseca. Rajtguzen! Hejo!«

S tem imenom počašeni došli novi gost, nam že znani kobilar ali konjski mešetar Obložki Tonček, pride k mizi, spusti dolgi konjski bič ob sebi, da glasno na tla trkne, roko obriše ob grobosuknene hlače, ki so bile z usnjem obšite na sedalu in med koleni, kakor jih imajo jezdeški gosposki hlapci, prime ponujeno čašo, ovti jo dvakrat in reče Blažu za prijateljski odzdrav:

»Suh? Nu, ti se tudi ne moreš z mastjo bahati, Mozol. Ali te še ni mihče pretepel, kakor bi bil zaslužil, ko si lepo doto zapil in zabil? Ti si tudi suh, dasi lahko doma za pečjo ležiš pozimi in kruh ješ, ki so ga drugi pridelali, poleti se pa v senco zavališ, klada ti pijanska! Kaj misliš, da ne vem? Dokler je tvoja dleta pela, smo ga pili, da je bilo vse mokro.

Delitev stanarin in njih sredstev

Skupščina občine Žalec je sprejela odlok o minimalnih tehničnih normativih za vzdrževanje stanovanjskih hiš v družbeni lastnini in o načinu delitve sredstev za investicijsko in tekoče vzdrževanje ter upravljanje. Ta odlok podrobno obravnava delitev stanarin in razčlenjuje uporabo stanarine. Odlok predvideva, kaj velja za investicijsko vzdrževanje, tekoče vzdrževanje hiš in skupnih delov ter naprav, kaj zajemajo stroški upravljanja. Poleg tega je v odloku razčlenjeno, kateri stroški tekočega vzdrževanja stanovanj bremenijo stanovalca samega še poleg stanarine.

Med investicijsko vzdrževanje stanovanjskih hiš in stanovanj spadajo srednja in velika popravila, obnavljanje in zamenjava konstrukcij, med drugim pa predvideva sledeča dela:

- zamenjava zunanjih in notranjih mizarskih del;
- zamenjava zunanjih kleparskih del;
- popravilo strehe;
- prelaganje strešne kritine, popravilo in manjša zamenjava strešne konstrukcije;
- zamenjava instalacij (za vodovod, elektriko, plin itd.);
- večja popravila naprav centralne in etažne kurjave;
- zamenjava naprav in instalacij za centralno in etažno kurjavo;
- večja popravila in zamenjava delov za osebno in tovarno dvigalo;
- popravilo in obnova zunanjih obdelanih sten in pročelja;
- popravilo in zamenjava stopnišč;
- popravilo in obnova vertikalne in horizontalne izolacije;
- popravilo stropov in stropne konstrukcije;
- odprava madežev in beljenj stanovanj v primeru poškodb, ki nastanejo zaradi propuščanja strehe ali zaradi razpok, ki jih povzročijo poškodovane vodovodne ali kanalizacijske instalacije.

Stroški za investicijsko vzdrževanje bodo vsekakor večji od razpoložljivih sredstev, zato bo Hišni sklad na osnovi podatkov, ki jih bo dobil od hišnih svetov, od posameznih stanovalcev in z ogledom na terenu, izdelal program investicijskega vzdrževanja in terminsko določil, kdaj bodo posamezna dela izvršena.

Za tekoče vzdrževanje stanovanjskih hiš in skupnih delov ter naprav bo na razpolago hišnim svetom 10 % sredstev od skupno pobranih stanarin. V okviru teh razpoložljivih sredstev bodo lahko hišni sveti izdelali letni program tekočega vzdrževanja skupnih delov in naprav. Hišni sklad bo za ta dela izdal naročilnice, hišni sveti pa bodo po potrditvi računa, da je delo v redu izvršeno, predložili račun upravi Hišnega sklada. Med dela, ki jih zajema tekoče vzdrževanje skupnih delov in naprav spadajo sledeča:

- čiščenje snega s streh in strešnih vencev ter vseh hodnikov pred zgradbo;

- vzdrževanje dostopnih poti, podpornih zidov, ograj, zelenih površin, parkinga ipd.;
- manjša popravila v skupnih prostorih v primeru poškodb vodovodnih cevi ipd.;
- manjša popravila v kotlarni za centralno ogrevanje;
- zamenjava manjših delov strešne kritine;
- manjša popravila izolacije na strehi, balkonih in terasah;
- čiščenje in manjša popravila vseh kleparskih zaščitnih del;
- popravila strelododa, prekus prevodnosti;
- popravila stikov in ventilov na instalacijah centralnega ogrevanja, plina;
- popravila stikov in tesnil na glavnih vodovodnih ceveh in kanalizaciji;
- zamenjava manjših dotrajanih delov na instalacijah;
- zamenjava poškodovanih vrat na dimnikih in kapah dimnikov;
- stroški servisov za osebno in tovarno dvigalo;
- manjša popravila ometa in fasade;
- zavarovanje zgradbe;
- čiščenje dimnikov;
- odvoz smeti in fekalij;
- finančno poslovanje;
- manjša popravila na vratih, oknih in roletah;
- manjša popravila električne instalacije;
- manjša popravila podov, pragov in slično;
- vzdrževanje jaskov in zaščitnih mrež;
- pleskanje vseh oken in vrat v skupnih prostorih in stanovanjih.

Med stroške upravljanja, ki gredo v breme sklada hiše, spada sledeče:

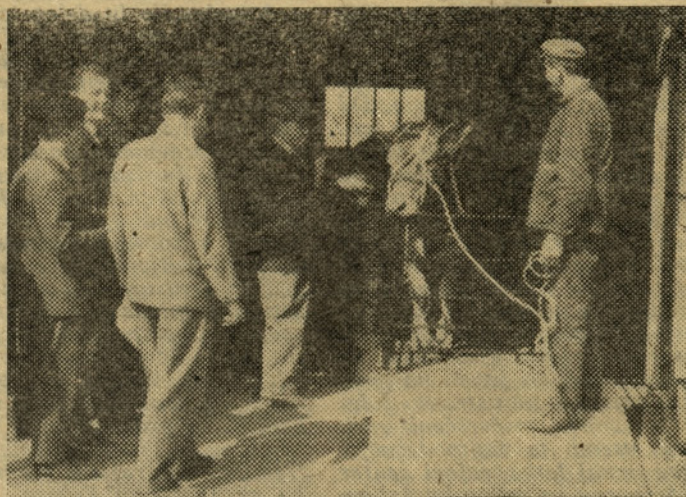
- bančni stroški;
- pisarniški material;
- stroški za deratizacijo in
- del skupnih stroškov hišnega sklada v zvezi z gospodarjenjem s stanovanjskimi hišami.

Za vse navedene stroške bo izdelan predračun potreb na osnovi analiz; odstotek stroškov upravljanja pa bo določil delavski svet obrata Hišnega sklada.

Poleg tega je predvideno po občinskem odloku, da gre del stanarin za amortizacijo, in to 1 % od vrednosti stanovanj oz. stanovanjskih hiš pri objektih s stoletno amortizacijsko dobo.

(Nadaljevanje na 13. strani)

SEJM bil je živ...

Vsako na semenj prignano živino komisijsko tehtajo in oštevilčijo

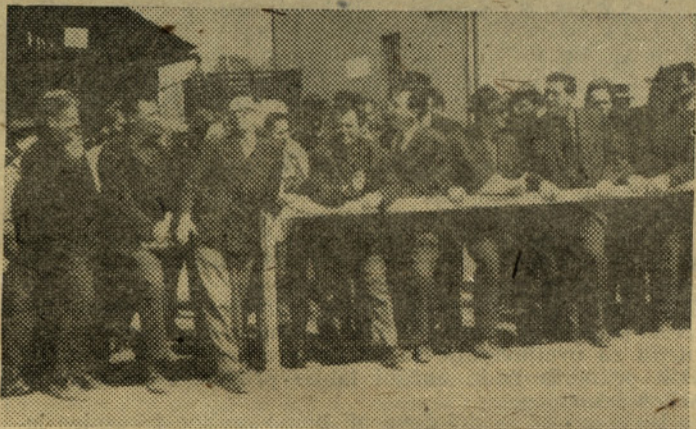
Komisija pri ocenjevanju in kategorizaciji plemenskih telic

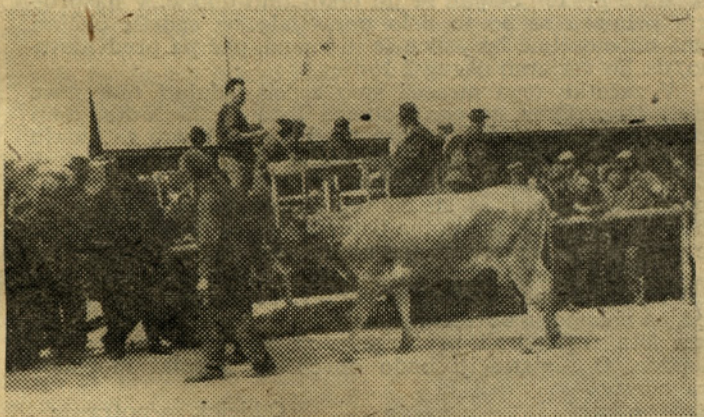
Kupei si ogledujejo in izbirajo živali, da jih bodo potem licitirali

Otvoritveni govor tovariša Kronovšek Ivana o razvoju in pomenu živinoreje v Savinjski dolini

Krava je sledila kravi, telica telici in licitacija licitaciji. Kupci so dražili in predstavniki obratov so v njihovem interesu vztrajno tiščali kvišku dražbene palice.

Licitant, tovariš Grabnar Ludvik: ... 490 tisoč v prvem, drugem in tretjem — telica Solta s številko 10, last Kmetijskega kombinata Žalec je izdrazil obrat Petrovče za kooperanta Pušnik Joža iz Hramš pri Galiciji.

... in uspešen

DELITEV STANARIN

Stroški tekočega vzdrževanja stanovanj, ki bremenijo stanovalce in ki niso vračunani v stanarini, pa so sledeči:

- beljenje stanovanja;
- čiščenje lončenih peči in štedilnikov;
- popravila in nadomestitev varovalk, vtičnic, stikal in električnega zvonca;
- nadomestitev električnih svetilk;
- čiščenje vseh mizarskih delov, vgrajenih omar in keramičnih del;
- popravila in nadomestitev ključavnic in kljuk;
- nadomestitev tesnil pri kopalnih koritih in umivalnikih;
- čiščenje in odmaševanje stranišnih školjk, pomivalnih korit in kopalnih kadi;
- barvanje vgrajenih elementov opreme;
- pregled in čiščenje električnih in plinskih bojlerjev;

— nadomestitev stekel na oknih in vratih;

- čiščenje in struženje parketa;
- prezidava peči;
- redno tekoče vzdrževanje vseh ostalih naprav in opreme v stanovanjih;
- vsa popravila, ki so potrebna zaradi slabega vzdrževanja ali zaradi poškodb s strani kornistnika.

Navedeni odlok ni mogel zajeti vse problematike, ki se pojavlja v zvezi z vzdrževanjem stanovanj in stanovanjskih hiš, zato bo potrebno izdelati podrobnejše normative, ki bodo regulirali in zagotovili čim cenejše in čim racionalnejše gospodarjenje s stanovanjskim fondom.

Navedeni odlok velja na področju občine Žalec, za področje občine Celje pa bomo objavili prispevek v naslednji številki.

URANJEK MIHAEL

Snidenje predstavnikov agronomskih fakultet SRJ

Od 5. do 8. maja je bilo v Ljubljani srečanje predstavnikov fakultet, ki so ga letos organizirali zastopniki biotehniške fakultete v Ljubljani pod pokroviteljstvom direktorja kmetijskega kombinata Žalec ing. Milovana Zidarja.

Ta oblika posvetovanja, ki ima naziv Agronomiada, je postala sedaj že tradicionalna, organizirajo pa jo vsako leto na eni agronomski fakulteti v Jugoslaviji.

Pri nas smo se letos od te tradicije sicer nekoliko oddaljili, vendar pa temu ni bila kriva organizacija, marveč pomanjkanje finančnih sredstev, ki se je z reformo še zaostri.

Tradicionalna agronomiada prejšnjih let je vsebovala poleg rednih sej, na katerih so delegati obravnavali razne probleme s katerimi so se srečevali pri študiju na raznih fakultetah, še dva do tridnevno tekmovanje na športnem, strokovnem in kulturnem področju. Spričo ostre konkurence, saj je v Jugoslaviji 12 višjih, 1 visoka agronomska šola v Osijeku ter 6 fakultet, so Ljubljančani odnesli vedno precej prvih mest, zlasti na strokovnem in kulturnem področju.

Program letošnje agronomiade je vseboval:

- dvodnevno posvetovanje delegatov;
- ogled strokovnih filmov in diapozitivov;
- razstavo slik in strokovnih del;
- in tretji dan — ogled kmetijskega kombinata Žalec.

Osrednja tema dvodnevnega posvetovanja, njeni zaključki bodo uradno natisnjeni, je bilo mesto kmetijstva in odnos med višjo šolo ter fakulteto. Iz referatov in diskusij je bilo razvidno, da naj bi bila višja šola zaključena šola, ki bi usposabljala ljudi za neposredno prakso, fakulteta pa naj bi bila 4-letna in naj bi dajala strokovnjake agronome, planerje in organizatorje ter raziskovalce.

Ekskurzija v Žalec je vsebovala najprej ogled hmeljarskega inštituta, kjer je imel uvodne besede ravnatelj ing. Zvone Pelikan. Seznanil je delegate z nalogami in samim delovanjem inštituta.

V sejni dvorani kmetijskega kombinata Žalec je nato ing. Mi-lovan Zidar podal kratek referat o organizaciji celotnega kombinata. V njem je zajel dosti števil, ki so zelo jasno kazale, da je hmelj kultura, ki prispeva velik delež k celotnemu dohodku tega področja.

Sledil je ogled posameznih obratov. Vodila sta nas tov. Plaskan in tov. Kolenc. Ker smo bili s časom zelo na tesnem, smo si ogledali le živinorejsko farmo v Podlogu, obrat Arja vas in še primer privatne vzreje piščancev, last tov. Vedernika iz Šempetra. Za predstavnike naših bratskih republik je bila to prava novost in so ostali skoraj brez besed.

Na zaključku v klavnici v Celju, kjer je bilo tudi kosilo, so delegati še izmenjali nekaj mnenj, nakar smo se odpeljali nazaj v Ljubljano.

O ekskurziji so predstavniki izrazili vse pozitivno, kar velja v zahvalo kolektivu kmetijskega kombinata Zalec.

Udeleženci agronomiade si z zanimanjem ogledujejo hmeljišča

Na končnem razgovoru v Ljubljani so delegati vedno bolj ugotavljali, da v razvoju samem ne moremo prehiteti posameznih faz in se plasirati više, če do te stopnje še niso dorasle produktivne sile, in dejali, da je družbeno produkcijo možno organizirati le tam, kjer je že privatna dovolj dorasla.

Vošnjak Slavko
študent
Ljubljana

Vzdrževanje stanovanjskih objektov

Z ozirom na to, da so stanarine v celoti dohodek hišnega sklada, moramo tudi vsa dela programirati v okviru le-teh. Po predpisih se dele stanarine na:

- sredstva za amortizacijo,
- investicijsko vzdrževanje,
- tekoče vzdrževanje in
- stroške upravljanja.

V tem prispevku bo obravnavano predvsem tekoče in investicijsko vzdrževanje.

Sredstva za tekoče vzdrževanje se lahko koristijo za vzdrževanje skupnih delov in naprav stanovanjskih hiš ter za zamenjavo posameznih delov opreme, katerih rok trajanja je potekel po občinskem odloku. Po občinskem odloku je višina teh sredstev 10% od stanarin. Hišni sklad bo izdelal predračun teh sredstev po posameznih hišah. Hišni sveti pa bi morali v okviru sredstev izdelati program tekočega vzdrževanja. Kjer hišni sveti ne bodo aktivni, bo seveda to delo moral prevzeti obrat, seveda pa bodo sredstva za določeni procent zmanjšana sorazmerno stroškom, katere bo imel hišni sklad za izvajanje tekočega vzdrževanja. V interesu vseh stanovalcev je, da sodelujejo pri izde-

lavi programa tekočega vzdrževanja. Hišni sklad bo vodil finančno evidenco sredstev, zato bo potrebno poslati obratu en izvod programa tekočega vzdrževanja.

Višino sredstev za investicijsko vzdrževanje bo določil v odstotku od stanarin delavski svet hišnega sklada. Katere dela se bodo izvršila v letošnjem letu, je odvisno od programa, katerega osnutek ima obrat že izdelan; seveda na podlagi potreb, ki so dostavljene obratu in na podlagi pregleda stanovanjskih hiš na licu mesta. Stanje stanovanjskih hiš je takšno, da bi bilo za najnujnejša dela potrebno najmanj trikrat več sredstev. Vsekakor se ne moremo zanašati na nobena dodatna sredstva. Prav zaradi tega bo treba letos zajeti v program investicijskega vzdrževanja res najnujnejša dela, da zgradbe ne bodo propadale. To naj bi bila: delna prekritja streh, popravila žlebov in odtočnih cevi, prezidava dimnikov, ureditev sanitarij in higiensko odvajanje fekalij.

Tiste stanovanjske hiše in hišni sveti, ki so že lani gospodarili načrtno in imajo še lanskoletni saldo pozitiven, katere-

Iz občinske listnice

Na podlagi sklepa občinske skupščine Zalec so s 30. aprilom 1966 ukinili matične okoliše v Preboldu, Polzeli in na Vranskem. Vse delo, ki so ga opravljali na teh matičnih okoliših je prenešeno na sedež občinske skupščine v Zalec.

Na matičnem uradu v Zalcu bomo sprejemali stranke vsak dan ne glede na uradne dneve. Ob državnih praznikih pa bo organizirana dežurna služba od 8. do 12. ure. V tem času bodo občani lahko uredili vsa vprašanja s področja matične službe, prijave tujcev in izdaje potnih listov v nujnih primerih smrti in službenih potovanj.

Glede izdaje novih osebnih izkaznic dajemo naslednje pojasnilo: oddelek za notranje zadeve bo začel izdajati nove izkaznice s 1. septembrom tega leta. V teh mesecih bomo izvršili vse tehnične priprave. Vsak državljan, ki je dopolnil 18 let starosti ima pravico in dolžnost imeti osebno izkaznico. Osebno izkaznico izdamo tudi na zahtevo stranke, ki še ni dopolnila 18 let, je pa starejša od 14 let. Če zahtevajo starši ali skrbniki osebno izkaznico za mlajše osebe, ki še niso dopolnile 14 let, jo v izjemnih primerih tudi lahko izdamo. Prošnje za izdajo osebne izkaznice vložite pri organu za notranje zadeve.

Nova osebna izkaznica bo formata 6×9,5 cm. Za to izkaznico je predvidena fotografija v velikosti 3×3,5 cm (kakšne morajo biti fotografije za nove osebne izkaznice smo že obvestili posamezne fotografe), zaradi tega naj si vsi državljani, ki bodo zamenjali oz. dvignili nove osebne izkaznice, pravočasno preskrbe 2 sliki navedenega formata. Državljan, ki so rojeni izven območja naše občine, bodo morali predložiti tudi izpisek iz rojstne matične knjige in potrdilo o vpisu v državljansko knjigo. Po potrebi pa organ lahko zahteva na vpogled tudi druge listine, ki bi bile v takih primerih potrebne (to bi prišlo v poštev predvsem za tuje državljane živeče na našem področju, osebe, ki so spreminjale priimke ali imena in podobno). Za državljane, ki so rojeni na področju naše občine, bo organ sam preverjal podatke na podlagi lastnih evidenc.

Točno preverjanje osnovnih podatkov bo potrebno zaradi tega, ker bo nova osebna izkaznica omogočala državljanu, da se bo z njo izkazal pri istovetnosti, potrebah državljanstva in še nekaterih drugih primerih. Zato ne bo potrebno prosilcem novih osebnih izkaznic iskati razno raznih potrdil za uveljavljanje in urejevanje določenih zadev. V takih primerih bodo občani lahko predložili samo novo osebno izkaznico.

Do sedaj še ni določeno ali bomo osebne izkaznice izdajali za celotno področje na sedežu občine ali bodo posebne ekipe to delo opravljale tudi na terenu. Mogoče bo celo primerno, da bi organizirali izdajo izkaznic v nekaterih večjih delovnih organizacijah. V kolikor bi omenjene ekipe delale tudi na terenu, bodo občani vlagali prošnje za osebne izkaznice pri teh ekipah in jih takoj tudi dobile. V nasprotnem primeru se bo to delo opravljalo na sedežu občine. Cena nove osebne izkaznice še ni znana, pač pa predvidevamo, da bo verjetno okrog 2 N-din.

V začetku tega meseca smo začeli izdajati tudi nove potne liste. Cena novega potnega lista je 25 N-din. Sam potni list stane 15 N-din, viza pa 5 N-din. Vlogo za izdajo potnega lista kolkujte z 0,5 N-din. Veljavnost novih potnih listov je 10 let, vize pa izdajamo zaenkrat še za 1 leto. Novi potni list ima tudi 34 strani več kot stari potni list. Tisti občani, ki imajo stare potne liste, jih lahko koristijo dokler ne poteče njihova veljavnost, najdalj pa do 31. 12. 1966.

V drugi polovici letošnjega leta bomo zamenjivali vozniška dovoljenja. Postopek zamenjave še ni znan, zato bomo občane naknadno obvestili. Prav tako bomo v drugi polovici tega leta registrirali pri organu za notranje zadeve vse mopede. O registraciji bodo obveščeni lastniki mopeds pravočasno.

Oddelek za notranje
zadeve

ga so namenili za zamenjavo posameznih delov, katerim je rok trajanja potekel, bo vsekakor omogočeno, da s temi sredstvi taka dela izvršijo.

V interesu vseh stanovalcev in obrata pa bo, da se vzdrževalna dela izvršijo s čim nižjimi

stroški, ker bo tako mogoče letos popraviti več stanovanjskih hiš. Tako bo mogoče vsaj delno izboljšati razmere stanovalcev in ne na koncu — stanovanjski fond bo varen pred propadanjem.

Uranjek Mihael

Razgovor s kooperanti

Z vodjo kooperacijske proizvodnje na obratu Prebold sva se odločila za ogled polnega hleva pitancev do 200 kg pri Uršič Antonu v Dolenji vasi. Že ob vstopu na dvorišče naju je veselo presenetil izreden red. Gospodarja sva našla v hlevu, ko je z grebljico odgrebal odpadke in razgrinjal steljo.

Navsezgodaj, pa že tako pridni,« rečeva v pozdrav.

del vasi v dolžini okrog 200 metrov. Vaščani vzhodnega dela Dolenje vasi bi dali ves potreben gramoz, uredili podlago in po asfaltiranju banketo, poleg tega bi še prispevali po dogovoru finančna sredstva.

Zazelela sva jim ugoden izid pogovorov in skorajšnje asfaltiranje prepotrebne odseka ceste •kozi strnjeno Dolenjo vas.

Del svetlega in zračnega hleva s pitanci do 200 kg pri Uršič Antonu v Dolenji vasi

»Kaj ne bi bili! Moraš, če hočeš kaj imeti. Z živino je kot z vojaki: hrana ob uri, še red in snaga ter mir in počitek, pa se ti mora krediti, če ni preveč zažuten. Krmimo jih samo dvakrat na dan, sedaj ob šesti zjutraj in ob šesti uri zvečer. Nerodno je, ker še nimamo montiranih napajalnikov in mora sin znositi za dvajset pitancev, za krave in konja, kar precej vode.

Prirastek pitancev je bil prvih 14 dni 75 dkg povprečno, ob naslednjem tehtanju po enem mesecu pa 1,11 kg.

Pred dnevi si je pitance ogledal sam direktor KK inženir Milovan Zidar in je bil zelo zadovoljen s pitanjem.

»Omenili ste konja, kje pa je?«

»Zaradi pomanjkanja prostora sem ga prestavil v weekend pod kozolec. Tam uživa zaslužen pokoj in je zlata rezerva.

S Skorjančevim Ivijem imava v najemu »štajerčka« in skoraj vsa dela opraviva z njim.

Tovariš Uršič je aktiven vaški organizator raznih akcij.

»Vodite sedaj tudi kakšno akcijo?«

»Da, sedaj se z ožjim odborom v imenu vaščanov pogovarjamo z občinskimi možmi o asfaltiranju ceste skozi vzhodni

Otavnik Karel iz Marije Reke nam je s ponosom dejal, da ima sedaj 9 glav živine. Na vprašanje, ako bo imel zadosti krme, je dejal: »Za krmo je letos bolj slabo, a bomo nekako. Okrog hiše sem precej gnojil tudi z umetnimi gnojili in se kaže bogata košnja. Planine do sedaj nismo gnojili in je zaradi visokih sedanjih cen gnojil ne bomo tudi v prihodnje.«

Uplaznik Janez iz Gornje vasi na svojem 960 kg težkem volu v krogu občudovalcev

V Seščah sva obiskala zbiralnico mleka pri Sopotnik Francu. Dnevno zbere okrog 90 litrov mleka. Lastnik pravi, da z zbiranjem mleka in z Mlekarno nimajo posebnih težav. V veliko razbremenitev pri molži so novi molzni stroji, ki so si jih v malih, a naprednih Seščah kupili Žgank Kati, Sopotnik Franc in Žgank Rado.

Malo molžno napravo »ALFA-LAVAL« ima montirano v lični omarici pred hlevom tudi Svet Vlado v Kaplji vasi, v hlevu pa ima 6 dobrih molznic. Poprej je molzel sam, sedaj pa med molžo lahko opravlja razna drobna dela v hlevu.

V Latkovi vasi sva iskala naprednega hmeljarja Ribič Joža, pa nama je hči povedala, da ga ni doma. Zato sva se z Vikom odločila za ogled hmeljišč. Ugotovila sva, da so hmeljišča sicer lepo obdelana, a izstopajo po kvaliteti obdelave hmeljišča naprednih hmeljarjev in skrbnih gospodarjev.

Opazila sva tudi nalet uši, katerim bo naša skrbna fitopatološka služba v kratkem napovedala neizprosni boj in propad.

Lepo pozdravljeni!

Urednik

UGANKA

Bratov nas je brez števila.

mati dobra porodila;

mлади smo zeleni,

stari smo rumeni,

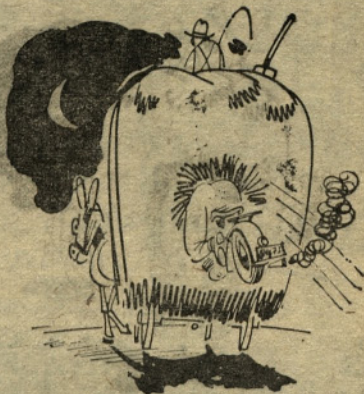
ko povešamo glave,

smrt se bliža nam, gorje!

(Zlito klasje)

VPREGA

Verjetno niste še nikoli premišljali, zakaj je vprežen konj v enovprežni voz na levi strani in ne na desni. Dosti varnejši bi bil, ko bi se gibal po robu desne

Zaletel se je zaradi malenkosti. Mačje oko na vozu je bilo pokrito s senom.

strani ceste, namesto da hodi po sredini vozišča. Razlog za tako vpreganje konj je kaj preprost. Naši predniki so vpregali konja zmerom na levo stran, nikoli na desno. Konj je stopical po levem robu ceste, ker se je za časa rajne Avstrije vozilo po levi in ne po desni strani ceste kakor danes. Takrat razen predpisane bele luči na vozu ni bilo potrebno še rdeče odbojno steklo. Pri današnjem prometu pa je važnejše, da je na vozu rdeče odbojno steklo. Če ste se že peljali z avtomobilom ponoči, se vam je bržčas večkrat primerilo, da niste videli pred seboj vprežnega voza ali kolesarja, opazili pa ste rdečo lučko. Čudno, kajne, pa vendar je res! Opazujte in ravnajte tako sami, prepričali se boste o tem in preprečili morebitno nesrečo.

Srčna kap je iztrgala iz vrst koperantov obrata Prebold

Hrovat Karla

starejšega

Kljub enainsedemdesetm letom je opravljal na svoji domačiji v Latkovi vasi vsa kmetijska dela. Bil je razgledan in dober gospodar, ki se je poleg hmeljarstva ukvarjal še s sadjarstvom in vinogradništvom.

Slovenska zemlja, ki jo je neizmerno ljubil, naj mu nudi prijeten zadnji dom.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Turistična razglednica

Obiščite idiličen kottiček v Savinjski dolini: kopalni bazen s filtrirano vodo, weekend hišice v smrekovem gozdičku, solidna postrežba v bifeju, zelene trate in sprehajališča...

REŠITEV NAGRADNE PRVOMAJSKE KRIŽANKE

Nagrade prejmejo:

50 N-din — Cizej Judita, Vrbje 5, pošta Žalec;

40 N-din — Privšek Fanika, Žalec, stolpič IV;

30 N-din — Zatler Viktor, Žalec 251;

20 N-din — Divjak Mira, Dobrteša vas 70, Šempeter;

10 N-din — Krašovic Brigita, Kamenče 2, p. Braslovče.

Nagrade dvignite pri blagajni kombinata.

VODORAVNO:

T, — Z, = betonska žičnica — opora — opisan — er = sidro — polaj — ulj = ko — Kairec — olja = P — reostat — rokav = oh — Elia — KS — nuna = humulon — IM — Kansas — S = Mg — Ozren — Ela — on = ena — Edo — stativa = lamela — terma — Ž = J — pra — lamia — AMI = iver — Pirej — omet = široko — usahnití = CT — recept — Ina — Špik = kela — NKP — ruski — čtivo = omega — Talis — umor — N = CK — tu — šolan — Sperans = Ob — arhiven — ukor — mit = Olt — Urban — OM — Rimini = Paka — ter — agar — kad — T = Egida — kirurg — kakadu = Ravena — šato — AP — A — ac = Sajonara — Kodak — vdani = NN — klanec — jota — atej = Tawai — ariden — samica.

Ne izgubi prekmalu poguma, če delu uspeh ne sledi — saj najzlahtnejše nam sadje najkasneje rodi.

ZA SMEH

PRIPRAVLJENOST

Avtomobilist: »Rad bi poravnal škodo za petelina, ki sem ga povozil!«

Gospodinja: »Lepo! Pridite vsako jutro ob štirih zakikirkat!«

VZGOJA

Lisica je ponoči ugrabila par piščet. Mati hoče izrabiti to nezgodo v vzgojne namene in pravi:

»Vidiš, Francek, piščeta niso bila pridna in jih je zato lisica požrla.«

»Če bi bila pridna, mamica, bi jih pa mi požrl!«

RECEPT

Starega očanca so vprašali, kaj je delal, da je dočakal tako visoko starost. Očanec se je počohal po glavi in odvrnil: »Stal sem se!«

Ljudske pripovedi

Kako vreme na Medarda kane, rado ves mesec ostane.

Če gostuje rad vihar, miho toži čebelar.

O kresi se dan obesi.

PREGOVORI

Ne hvali dneva pred večerom. Človek se mora po ljudeh ravnati, ne ljudje po človeku. V premislekih bodi podoben polžu, v dejanjih ptici.

Ni bilo prav, da si se jim poprejšmejal, ko so delali na soncu.

PREVIDNOST

Sin: Oče, se znaš miže podpisati?

Oče: »Znam.«

Sin: »Na, pa se podpiši na moje spričevalo.«

DESNA ROKA

— He, Francelj! Pravil si mi, da si se usekal z desnico po obrazu. Zdaj pa zvem, da te je tajnica!

— Seveda. Kaj nisi vedel, da je moja desna roka?

POST

— Kaj vidim, ti ješ klobaso? Jaz sem pa mislil, da si vegetarijanec.

— Saj tudi sem, toda danes se postim.

ZDRAVO, DRAGI TOVARIŠI!

Nepričakovano sem prejel od doma prelep dar. Zadovoljen sem in nadvse presečen nad njim. Verjemite, da mi ne bi prišlo nikoli na misel pričakovati od vašega obrata kakšen višek. Da, še so dobri in spoštovanja vredni ljudje, ki priznavajo človeka in mu dajo, kar mu gre. Nikakor ne morem pozabiti te velike poštenosti.

Večkrat se spominjam lepih dni, ki sem jih preživel pri vas v lanskem letu. Želim si priti nazaj med vas po odsluženju kadrovskega roka.

Dragi tovariši, najlepše se vam zahvaljujem za poslan denar. Želim vam mnogo lepih uspehov pri nadaljnjem delu in uresničevanju planov!

Prejmite vsi najlepše pozdrave od

Stjepana Jelušič
V. P. 7488/2
Bevdelija
SR Makedonija

PRIPIS:

Jelušič Stjepan je bil zaposlen na obratu Celje — delovišče Žepina — od 26. 6. do 11. 9. 1965 kot sezonski delavec. Bil je zelo delaven in prizadeven. Vzglede je bil marsikateremu stalno zaposlenemu delavcu. Ob delitvi osebnih dohodkov iz čistega dohodka smo nakazali razliko 22.000 S-din njegovim staršem v Vojnovcu 36, p. Orehovac pri Križevcu. Stjepanu se zahvaljujem v imenu kolektiva za pismo in mu želim obilo zadovoljstva in pridobljenega znanja pri odsluženju kadrovskega roka.

Upravnik:
Jureš ing. Anton

Prostovoljno gasilsko društvo Loke pri Taboru priredi v nedeljo 5. VI. 1966 v Lokah pri Taboru

VELIKO VRTNO VESELICO z razvitjem prapora.

Za jedačo, pijačo in ples preskrbljeno. Pridite, prijetno se boste zabavali!

ALI ŽE VESTE...

— da šola kombinat v šolskem letu 1965/66 67 študentov;

— da plača firma Opel delavcem in uslužbencem povprečno 220.000 mark na leto za sprejete predloge za izboljšanje in racionalizacijo proizvodnje;

— da je Slovenija z 2519 traktorji le pred Črno goro; vse ostale republike jih imajo več;

— da vozi »Mleko« vsak dan v Trbovlje okrog 2000 l stekleničenega mleka;